

MESEČEVI VRTOVI

pripoved iz Malaške knjige Palih

STIVEN
ERIKSON

Preveli
Aleksandar Milajić
Dejan Kuprešanin

■ Laguna ■

Naslov originala

Steven Erikson

GARDENS OF THE MOON

A Tale of the Malazan Book of the Fallen

Copyright © Steven Erikson 1999.

Cover illustration copyright © Steve Stone

Mape nacrtao Nil Gouver

Translation Copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

Ovaj roman posvećen je

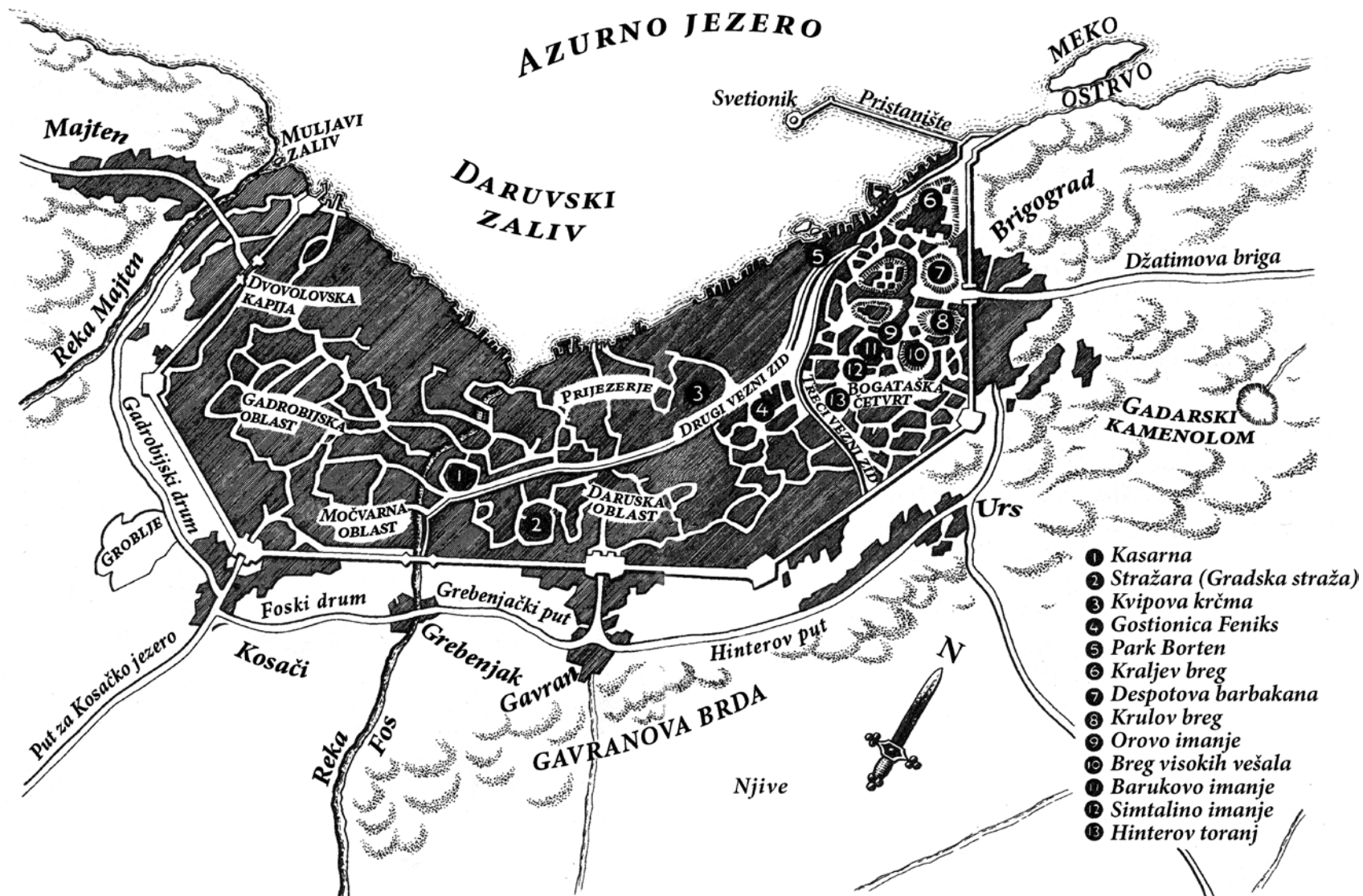
I. K. Eziomtu

Mnoge još svetove treba osvojiti i podeliti s drugima.

Darudžistan

RAZMERA

0 1/2 1 km

Zahvalnica

Nijedan roman nije napisan u osami. Dugogodišnju podršku su pružali: Kler Tomas, Bouen, Mark Pakston-Makrej, Dejvid Kek, Kortni, Rajanu Kris i Rik, Mirej Terijaselt, Denis Valdron, Kit Addison, Suzan, Dejvid i Herijet, Kler i Dejvid Tomas Mlađi, Kris Rodel, Patrik Kerol, Kejt Pič, Piter Noulson, Run, Kent i Val i njihova deca, moj neumorni agent Patrik Volš i izuzetan urednik Sajmon Tejlor i autor im zahvaljuje.

Sadržaj

Mape	vi
	viii–ix
Dramatis Personae	xv
Prolog	1
Prva knjiga – Bled	9
Druga knjiga druga – Darudžistan	147
Treća knjiga – Misija	223
Četvrta knjiga – Ubice	309
Peta knjiga – Čadrobijaska brda	391
Šesta knjiga – Grad plave vatre	453
Sedma knjiga – Svetkovina	503
Epilog	618
Glosar	623

DRAMATIS PERSONAE

MALAŠKO CARSTVO

Vojska Jednorukog

Tetersejl, čarobnica Druge armije, tumač Zmajskih karata

Pramen, mag Druge armije, Tejskrenov neugodni suparnik

Kalo, mag Druge armije, Tetersejlin ljubavnik

Tok Mlađi, izviđač Druge armije i agent Kandže, teško ranjen tokom opsade Bleda

Spaljivači mostova

Narednik Vran, Deveti odred, nekadašnji zapovednik Druge armije

Kaplar Kalam, Deveti odred, bivši pripadnik Kandže iz Sedam gradova

Brzi Ben, Deveti odred, mag iz Sedam gradova

Tuga, Deveti odred, surovi ubica devojačkog lika

Vrdalama, Deveti odred, diverzant

Svirac, Deveti odred, diverzant

Potrk, Deveti odred, bargaški ratnik

Malj, Deveti odred, vidar

Narednik Vrpelj, Sedmi odred

Čačkalica, Sedmi odred

Carska komanda

Ganoes Stabro Paran, malaški oficir plemićkog porekla
Duđek Jednoruki, vrhovna pesnica malaške vojske u pohodu na Dženabakis
Tejskren, caričin vrhovni mag
Belurdan, caričin visoki mag
Noćna Jeza, caričina visoka čarobnica
A'Karonis, caričin visoki mag
Lorn, caričina vrhovna zapovednica
Toper, zapovednik Kandže
Carica Lasin, vladarka Malaškog carstva

Porodica Paran (Unta)

Tavore, Ganoesova mlađa sestra
Felisin, Ganoesova najmlađa sestra
Gamet, čuvar kuće, ratni veteran

Carevo doba

Car Kelanved, osnivač carstva, ubila ga je Lasin
Plesač, carev prvi savetnik, ubila ga je Lasin
Mrguda, Lasinino ime iz vremena kad je bila zapovednik Kandže
Dasem Ultor, prvi mač carstva, poginuo pod Ja'gatanom u Sedam gradova
Tok (Stariji), nestao tokom Lasinine čistke stare garde

DARUDISTAN

Stalni gosti gostionice *Feniks*

Krup, lažno skroman čovek
Krokus Mladoruki, mladi lopov
Ralik Nom, ubica iz Esnafa

Murilio, udvarač
Kol, pijanica
Mis, stalni gost
Irilta, stalni gost
Skerv, krčmar
Sulti, služavka
Čert, zlosrećni siledžija

Kabala T'orud

Baruk, visoki alhemičar
Derudan, veštica iz Tenesa
Mamot, visoki sveštenik D'risa i čuveni učenjak, Krokusov ujak
Travale, pobožni vojnik kabale
Tolis, visoki mag
Parald, visoki mag

Savet

Turban Or, moćnik i Simtalin ljubavnik
Lim, saveznik Turbana Ora
Simtal, gospodarica imanja Simtal
Estrejzijan D'Arl, suparnik Turbana Ora
Šalis D'Arl, njegova ćerka

Esnaf ubica

Vorkan, Gospodarica Esnafa (poznata i kao Gospodarica ubica)
Ocelot, vođa klana Ralika Noma
Talo Krafar, ubica iz klana Džuriga Denata
Krut iz Talijenta, esnafski uhoda

Ostali iz grada

Jegulja, ozloglašeni vrhunski uhoda
Krugolomac, Jeguljin špijun
Vildrom, gradski stražar
Kapetan Stilis, kapetan straže na imanju Simtal

OSTALI LIKOVİ

Tiste Andiji

Anomander Rejk, gospodar Mesečeve ikre, Sin Tame, Vitez Tame

Serat, Rejkova zamenica

Korlat, noćni lovac, Seratina rođaka

Orfantal, noćni lovac

Horult, noćni lovac

T'lan Imas

Logros, zapovednik t'lanimaskih klanova u službi Malaškog carstva

Onos T'alat, ratnik bez klana

Pran Čoli, kostočatac (šaman) Kronovih T'lan Imasa

Kig Aven, vođa klana

Ostali

Veštica, Veliki gavran, sluga Anomandra Rejka

Silana, elijent (zmaj), družbenica Anomandra Rejka

Reist, džagutski Tiranin

K'rul, Drevni bog, tvorac puteva

Kaladan Brud, vojskovođa, protivnik malaške vojske u Severnom pohodu

Kalor, Brudov zamenik

Princ K'az D'Avore, zapovednik Grimizne garde

Džorik Oštrokoplji, oficir Grimizne garde

Kapuljača, visoki mag Grimizne garde

Narednik Tužni, Šesto sečivo Grimizne garde

Dugoprsti, Šesto sečivo Grimizne garde

Pas Baran, Pas Senke

Pas Doan, Pas Senke

Pas Ganrod, Pas Senke

Pas Rud, Pas Senke

Pas Slepa, Kuja Senke

Pas Šan, Kuja Senke

Pas Zubac, Pas Senke

Senodvor / Amanas, vladar bogaza Senke

Konop / Kotiljon, Senodvorov sadrug i zaštitnik ubica

Ikarijum, graditelj Točka vremena u Darudžistanu

Mapo, Ikarijumov pratilac

Panionski vidovnjak, prorok tiranin, vladar Panion Domina

Sada kada se pepeo ohladio, otvaramo staru knjigu.
Ove zamašćene stranice čuvaju pripovest o Palima,
o jednom rastrzanom carstvu i rečima bez topline. Ognjište je
zgasnulo i od njegovog su sjaja i iskri života ostale samo nejasne
slike pred očima. Šta mi to obuzima um, zašto mi se misli roje dok
otvaram Knjigu Palih i duboko udišem miris istorije?
Počujte sad reči što nosi ih taj dah.
Ovo su priče o svima nama i uvek će to biti
jer svi smo mi tek istorija što se ponavlja bez konca i kraja.

Car je mrtav!
Mrtva je i njegova desna ruka – sad hladna i otkinuta!
Al' pogledaj te umiruće senke,
što umorne i krvave teku
i nestaju s vidika oku smrtnom...
Žezlo bez moći ostade,
u svećnjacima zlatnim sve svetlo zgasnu,
a ognjište dragim kamenjem okovano
već sedmu se godinu hladi...

Car je mrtav.
Mrtav i njegov vladarski drug, konop jednim rezom presečen.
Al' gle kako se vraća i širi
Drhtava tama kô iskrzan pokrov
Da prigrlj decu u carstvu na zalasku.
Počuj sad lelek što tih se ponovo čuje,
dok u smiraj se dana
rumen ponovo razliva po izrovarenoj zemlji,
a u oku od opsidijana osveta sedmi put odzvanja...

Zov Senke (I-1, 1-18)
Felisin (1146-?)

Prolog

*1154. godina sna Spaljene
96. godina Malaškog carstva
Poslednja godina vladavine cara Kelanveda*

Mrlje rđe kao da su iscrtavale mape krvavih mora na crnoj, izubijanoj površini Poruginog vetrokaza. Već je čitav vek kako čuči na vrhu starog koplja pričvršćenog za grudobran spoljašnjeg zida tvrđave. Nakazan i rogobatan, hladnim kovanjem je oblikovan u krilatog demona, zuba iskeženih u podrugljiv osmeh, i svaki ga je nalet vetra cimao i trzao dok se on, cvileći, bunio.

Vetar se uskomešao tog dana kad su se nad Mišjom četvrti u Malazu uzdigli stubovi dima. Tišina vetrokaza najavila je iznenadno smirivanje morskog povetarca koji se uzverao po grubim zidovima Porugine utvrde, ali gvozdeni demon ubrzo ponovo živnu i zaškripa. Vreli dah Mišje četvrti, pun varnica i dima, raširio se nad čitavim gradom i počeo da obavlja tvrđavu na brdu.

Ganoes Stabro iz porodice Paran propinjao se na prste kako bi video preko merlona.* Iza njega se uzdizala Porugina utvrda, nekadašnja carska prestonica, a sada, nakon što je veći deo kopnene teritorije osvojen, služi samo kao sedište pesnice. Ono koplje sa svojim čudljivim ukrasom bilo je kraj Ganoesovog levog ramena.

Staru tvrđavu, koja je s litice nadgledala grad, poznavao je suviše dobro da bi mu bila zanimljiva. Već tri godine zaredom dolazi

* *Merlon* (fr. merlon), deo grudobrana između dve puškarnice. (Prim. prev.)

ovde. Odavno je istražio dvorište s razrovanom kaldrmom, Staro utvrđenje – sada štalu čiji sprat služi kao dom golubovima, lastama i slepim miševima, baš kao i citadelu, u kojoj je njegov otac još uvek pregovarao s lučkim zvaničnicima o dažbinama za izvoz robe s ostrva. Naravno, veći deo tvrđave nije bio dostupan čak ni njemu, plemićkom sinu, pošto se u citadeli sada nalazilo sedište pesnice, a u unutrašnjim odajama su se obavljali poslovi Carstva i tu se odlučivalo o sudbini ostrva.

Međutim, Paran uopšte nije razmišljao o Poruginoj utvrdi. Sva mu pažnja beše usmerena na ruševine grada i pobunu u sirotinjskoj četvrti. Kameno zdanje je bilo sagrađeno na samom vrhu litice i do njega se stizalo strmoglavim stepeništem usečenim u krečnjak. Tako je grad Malaz od tvrđave delilo osamdeset raspona ruku, ako ne i više, s tim da je trošni zid Utvrde dodavao još celih šest dužina. Mišinjak se nalazio na kopnenom obodu grada, na kojem su se nesrazmerno prostirale kolibe i terase, i kojeg je spora, muljevita reka, puzeći ka luci, presecala napola. Kako ga je od žarišta nereda delio čitav grad, Ganoesu je bilo teško da kroz stubove dima razazna šta se tamo dešava.

Iako je bilo tek oko podneva, vazduh je bio mračan i težak od blesaka i potmulog tutnjanja magije.

Utom se začu zveket oklopa i jedan mu se vojnik pridruži na bedemu. Korice dugog mača zagrebaše po kamenu kad se laktovima naslonio na grudobran. „Drago ti je što si čistokrvan, zar ne?“, upitao je posmatrajući sivim očima grad u plamenu.

Dečak ga odmeri. Znajući obeležja cele carske armije, odmah je shvatio da je pred njim zapovednik elitne Treće, careve lične legije. Na tamnosivom ogrtaču je imao srebrni broš u obliku kamenog mosta obavijenog zagasitocrvenim plamenom. Bio je to Spaljivač mostova.

Viši oficiri i zvaničnici carstva često su dolazili u Utvrdi jer je ostrvo Malaz uprkos svemu ostalo važna luka, a pogotovu otkako su na jugu počeli Korelski ratovi. Ganoes ih se sit nagledao, i ovde, i u Unti, sadašnjoj prestonici.

„Pa, da li je tačno?“, odvažno upita dečak.

„Da li je šta tačno?“

„Ono o prvom maču carstva, Dasemu Ultoru. Čuli smo to u Unti, malo pre nego što smo pošli ovamo. Priča se da je mrtav. Da li je to istina? Da li je Dasem mrtav?“

Vojnik kao da se trznu, ali mu pogled ostade prikovan za Mišinjak. „Takav ti je rat“, promrmljao je sebi u bradu, kao da ne želi da ga iko drugi čuje.

„Vi ste iz Treće. Mislio sam da se i vi borite s njim u Sedam gradova. U Jaĝatanu...“

„Kukuljinog mi daha, ona se prokleta zgarišta još nisu dovoljno ohladila da bismo otpočeli potragu za njegovim telom, a mene ovde, tri hiljade liga udaljen od Sedam gradova, sin nekog trgovca pita o nečemu što je navodno dobro čuvana tajna!“ Još uvek je zurio preda se. „Ne znam od koga si to čuo, ali ti savetujem da držiš jezik za zubima.“

Ganoes slegnu ramenima. „Priča se da je izdao nekog boga.“

Vojnik se na to osvrnu. Lice mu je bilo u ožiljcima, a preko brade i levog obraza prostiralo se nešto nalik opekotini. Uprkos tome, izgledao je premlado za zapovednika legije. „Vreme je da naučiš jednu lekciju, sinko.“

„Kakvu lekciju?“

„Svaka tvoja odluka može promeniti svet. Najbolje je živeti tako da te bogovi ne primete. Ako želiš da živiš bezbrižno, sinko, živi povučeno.“

„Ja hoću da postanem vojnik. Junak.“

„Prerašćeš to.“

Vetrokaz poče da škripi dok je nalet vetra iz pravca luke razvejao gusti dim. Sada se osećao vonj trule ribe i zadah svetine s keja.

Zapovedniku se tad pridruži još jedan Spaljivač mostova. Na leđima je nosio oprljenu violinu. Bio je žilav i znatno mlađi – zapravo, tek nekoliko godina stariji od dvanaestogodišnjeg Ganoesa. Lice i nadlanice bili su mu prekriveni čudnim ožiljcima od boginja, a na sebi je imao delove oklopa raznih vojski, navučene preko pohabane i umrljane uniforme. O boku mu je visio kratki mač u raspuknutim drvenim koricama. Nalaktio se pored onog prvog s ležernošću koja je svedočila o dugogodišnjem prijateljstvu.

„Ala gadno smrdi kad se čarobnjaci preplaše“, reče pridošlica. „Izgleda da im ne ide baš najbolje. Ko bi rekao da je potreban čitav čarobnjački odred da se razjuri nekoliko veštica voskarica!“

Zapovednik uzdahnu. „Hteo sam da sačekam malo, da vidim hoće li se zauzdati.“

Vojnik ljutito zagundā: „Svi su novi, neoprobani u borbi. Neke bi ovo moglo da osakati za ceo život. Osim toga“, dodao je, „ima dosta onih koji prate tuđa naređenja.“

„Samo nagađaš.“

„Eno dokaza“, reče vojnik. „U Mišinjaku.“

„Možda.“

„Previše ste popustljivi. Mrguda kaže da vam je to najveća mana.“

„Mrguda je careva briga, a ne moja.“

Vojnik ponovo promrmlja. „Možda uskoro postane i naša.“

Zapovednik ne reče ništa, nego se lagano okrete i upitno zagleda u sagovornika.

„Imam neki osećaj“, objasni mu ovaj sležući ramenima. „Znate, uzela je novo ime, Lasin.“

„Lasin?“

„Napanska reč. Znači...“

„Znam šta znači.“

„Nadam se da zna i car.“

Ganoes progovori: „To znači 'gospodar prestola.'“

Obojica ga pogledaše.

Donoseći miris hladnog kamena Utvrde, vetar nanovo promeni pravac i natera gvozdenu demona da još jednom zaškripi na isturenom koplju. „Moj učitelj je Napanac“, objasni dečak.

Utom se iza njih začu novi glas: ženski, nadmen i hladan. „Zapovedniče!“

Oba ratnika se okrenuše, ali bez imalo žurbe. „Novajlijama treba pomoć tamo dole“, reče zapovednik sagovorniku. „Pošalji Duđeka s jednim pukom i povedi nekoliko kopača da obuzdaju požare. Ne bi valjalo da čitav grad izgori.“

Vojnik klimnu glavom i ode, ne udostojivši onu ženu ni pogleda. Stajala je s dvojicom telohranitelja nedaleko od ulaza u četvrta-

sto zdanje citadele. Po sivkastomodroj koži videlo se da je Napanka, ali je u svakom drugom pogledu izgledala potpuno obično. Bila je vitka i neupadljivih crta lica, ogrnuta sivim ogrtačem prošaranim tragovima soli, a mišjesiva kosa beše joj ošišana kratko, gotovo vojnički. Ganoesa su, međutim, podilazili žmarci od njenih telohranitelja. Stajali su kraj nje, visoki, u dugačkim crnim odorama, šaka skrivenih u rukavima, a kapuljače su im prekrivale lica. Ganoes nikada ranije nije video nikoga iz Kandže, ali je nagoniski znao da su ti stvorovi sledbenici sekte, što onda znači da je ova žena zapravo...

Zapovednik potvrdi njegovu sumnju. „Ovo je tvoje maslo, Mrgudo. A ja moram da ga čistim.“

Ganoesa je zaprepastilo potpuno odsustvo straha u njegovom glasu. Čak bi se moglo reći da je zvučao prezrivo. Mrguda je stvorila Kandžu i donela im moć kojoj je jedino car mogao da se suprotstavi.

„Više se ne zovem tako, zapovedniče.“

Ratnik se kiselo osmehnu. „Čuo sam. Osmelila si se jer je car odsutan. Nije on jedini koji zna da dole u Starom gradu nisi bila ništa drugo do obična sluškinja. Izgleda da je tvoja zahvalnost kratkog veka.“

Na licu joj se nije videlo jesu li je njegove reči pogodile ili ne. „Naređenje je bilo vrlo jednostavno“, odgovori mu. „Izgleda da tvoji novi oficiri nisu dorasli zadatku.“

„Izmaklo se kontroli“, reče zapovednik. „Neiskusni su...“

„Ne tiče me se!“, prasnu ona. „Ništa bolje nisam ni očekivala. Ovo će naučiti pameti naše protivnike.“

„Protivnike? Misliš na onu šaćicu kukavnih veštica što prodaju svoje oskudne moći? I sa kakvom to zlobnom svrhom? Za pronalaženje jata koravala u plićacima zaliva! Kukuljinog mu daha, ženo, teško da su one neka pretnja Carstvu.“

„Nemaju dozvolu za rad. Prekršile su nove zakone koji...“

„Tvoje zakone, Mrgudo. Njih niko neće poštovati, a budi sigurna da će car, čim se vrati, poništiti tvoju zabranu bavljenja čarobnjaštvom.“

Ona mu se hladno osmehnu. „Biće ti drago da čuješ da je objavljen polazak brodova sa tvojim novim ljudstvom. Nećete nam nedostajati, ni ti, zapovedniče, ni tvoji razuzdani, svojeglavi vojnici.“

Rekavši ovo, okrenula se i, ne pogledavši ni dečaka koji je stajao kraj zapovednika, otišla u pratnji svoje neme straže.

Ganoes i ratnik se vratiše osmatranju pobune u Mišinjaku. Kroz dim se sad probijala i vatra.

„Kad odrastem, biću vojnik“, reče Ganoes.

Zapovednik progundā: „Samo ako ti ništa drugo ne pođe za rukom, sinko. Jedino se očajnik lati mača. Poslušaj me i nađi sebi neki isplativiji san.“

Dečak se namršti. „Niste kao drugi vojnici s kojima sam pričao. Više zvučite kao moj otac.“

„Nisam ti ja otac“, breću se zapovednik.

„Ovom svetu“, nastavi Ganoes, „ne treba još jedan trgovac vinom.“

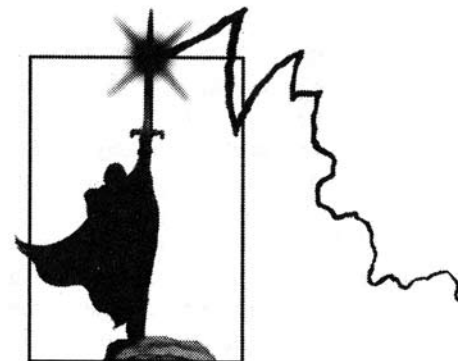
Zapovednik se na tren zamisli pa zausti da mu odgovori, ali odustane.

Ganoes Paran, zadovoljan sobom, nastavi da posmatra požar u gradu i pomisli: „Ponekad i običan dečak može da bude u pravu, zapovedniče.“

Vetrokaz se ponovo zavrte. Vreli dim stade da se valja ka tvrđavi i uskoro ih potpuno proguta. Osećao se smrad spaljene tkanine, ugljenisane boje i kamena, ali i neki slatkasti miris. „To gori klanica“, reče Ganoes. „I svinje.“

Zapovednik napravi grimasu. Posle duže tišine on uzdahnu i ponovo se nasloni na merlon. „Upravo tako, dečaće“, izgovori. „Upravo tako.“

Prva knjiga

Bled

Osme godine Slobodni gradovi Dženabakisa napraviše sporazume s mnogim plaćeničkim vojskama ne bi li zaustavili širenje Carstva. Najpoznatije su bile Grimizna garda, pod vođstvom princa K'aza D'Avora (vidi III i V tom), i Tiste Andiji, vojska Mesečeve ikre, s Kaladanom Brudom na čelu.

Vojsku Malaškog carstva, pod vođstvom vrhovne pesnice Duđeka Jednorukog, činile su Druga, Peta i Šesta armija i morantske legije.

Ako se sada osvrnemo na te događaje, možemo uočiti dve pojedinosti. Prva je da je Morantski savez iz 1156. godine označio suštinsku promenu u malaškoj vojnoj taktici, koja se pokazala uspešnom, ali samo nakratko. Drugo zapažanje vredno spomena jeste da je učešće Tiste Andija iz Mesečeve ikre predstavljalo početak čarobnjačkog načina ratovanja velikih razmera, što se prenelo na čitav kontinent i imalo razorne posledice.

Opsada Bleda završila se 1163. godine sna Spaljene sada već legendarnim magijskim požarom...

Carski pohodi 1158–1194.
Tom IV, Dženabakis
Imridžin Talobont (1151–?)

Prvo poglavlje

Star je kamen puta ovog
od kopita crnih odzvanjao,
od kopita crno potkovanih
i bubnjeva razbubnjanih,
kad ga videh kako stiže
otud s mora što se valja
međ crvenim bregovima,
u krv toplu ogrezlina.
Sumrak ječi, dečak stupa
međ' sinov'ma i međ' braćom,
ko duhova vojska da prolazi.
S kamena ga stanca gledam,
njegov korak sve mi reče:
dan odlazi, on odlazi,
dečak stupa, kamen ječi,
srce hrabro, srce mlado,
to je samo srce jedno
što još nije otvrdnulo
u železo mrtvo, ledno.

Majčina tužbalica
Nepoznati autor

1161. godina sna Spaljene
103. godina Malaškog carstva
7. godina vladavine carice Lasin

U bodi i čupaj“, reče starica. „Tako radi naša carica, baš kao i bogovi.“ Sagnula se u stranu i pljunula, a potom mokrom krpom obrisala izborane usne. „Tri sam muža i dva sina ja ispratila u rat.“

Ribareva kći zadivljeno je posmatrala povorku vojnika na konjima i samo je s pola uha slušala staricu. Nesvesno je počela da diše u ritmu kasa veličanstvenih konja. Osećala je da se zajapurila, ali ne od vrućine. Dan je bio na izmaku i rumen zalazećeg sunca već se razlivala nad obližnjim šumarkom, a dah mora što joj je milovao lice sad je postajao prohladan.

„Drugacije ti je to bilo u carevo vreme“, nastavila je baba. „Kukulja mu dušu na ražnju sagoreo! Ali slušaj šta ti kažem, devojko. Lasin je rasejala kosti i najboljima od najboljih. Ha, pa od *njegovih* je i počela, zar ne?“

Devojka nemarno klimnu glavom. Njih dve, starica s jutanim džakom punim repe i devojka s teškom korpom na glavi, stajale su kraj drumu, kako i dolikuje prostom narodu, i čekale. Starica je svaki čas premeštala džak s jednog koščatog ramena na drugo. Nije imala gde da ga spusti jer je ispred njih prolazila konjica, a iza se nalazila okomita padina sa oštrim kamenjem na dnu.

„Prosula je ta mnoge kosti, ja da ti kažem. Kosti muževa, kosti sinova, kosti žena, kćeri. Njoj je svejedno. I Carstvu je svejedno.“ Starica ponovo pljunu. „Tri muža i dva sina, za svakog po deset novčića godišnje. Pet puta deset – pedeset. S pedeset novčića godišnje niko se još nije ogrejao, dete. Hladna zima, a hladna je i postelja.“

Devojka otre prašinu s čela. Blistavim očima je posmatrala vojnike u prolazu. Mladići u sedlima s naslonom zurili su ozbiljno preda se. Ono malo žena što su jahale među njima izgledalo je surovije od muškaraca. Šlemovi su im toliko odsijavali zalazak sunca da devojku zaboše oči i vid joj se zamagli.

„Ti si ribareva kći“, reče starica. „Vidala sam te ja na drumu i dole na obali. I s ocem na pijaci. To je onaj bez ruke, zar ne? Da nisu i to bile kosti za njenu zbirku, ha?“ Slobodnom rukom napravi pokret kao da seče, a onda klimnu glavom. „Moja kuća je prva u selu. Svake večeri kupim pet sveća za jedan novčić. Pet sveća da prave društvo staroj Rigi. Umorna je to kuća, curo, i puna umornih stvari, a ja sam ti najumornija među njima. Šta imaš u korpi?“

Devojka tek posle nekoliko trenutaka shvati da ju je ova nešto pitala. Odvratila je pogled s konjanika i nasmešila se starici. „Izvinite“, progovori, „konji su tako bučni.“

Riga reče glasnije. „Pitala sam te šta imaš u toj korpi, devojko.“ „Pređu. Ima je dovoljno za tri mreže. Jednu moramo da spremimo već za sutra. Tata je i poslednju izgubio kad se nešto veliko uhvatilo u nju. Sva mu je riba pobegla. Dužni smo Ilgrandu Zajmodavcu i zato nam je potreban ulov sutra. I to dobar.“ Opet se nasmešila i pogled joj se ponovo prikova za vojsku. „Zar nisu divni?“, upita zaneseno.

Riga na to sunu rukom, dočepa devojku za gustu, crnu kosu i snažno je cimnu.

Devojka jauknu. Korpa na glavi se zanjihala i sklznula na rame. Očajnički se mašila da je zadrži, ali je bila preteška. Sručila se na zemlju i raspolutila. „Ajoj!“, zavapi devojka u pokušaju da klekne. Ali Riga je povuče i okrenu joj glavu.

„Dobro slušaj šta ti kažem, mala!“, siktala joj je u lice. „Već stotinu godina Carstvo melje ovu zemlju. Ti si rođena u njemu. Ali ja nisam. Kad sam bila tvojih godina, Itko Kan je bila država. Imali smo i barjak s grbom. Bili smo slobodni, devojko.“

Devojci je pozlilo od Riginog zadaha. Čvrsto je zažmurila.

„Upamti dobro ovo što ti kažem, dete, ili nek te Plašt Laži zavek oslepi.“ Staričin glas se stiša i poprими prizvuk pojanja, a devojka se sledi od užasa. „To je Riga“, pomisli ona, „proročica Rigalaj, veštica voskarica koja hvata duše u sveće i onda ih pali. Duše koje je plamen progutao...“ Rigrine reči su imale jezovit ton proročanstva. „Upamti ovo: poslednja sam koja će ti se obratiti. Posle tebe me više niko neće slušati. To će nas povezati, tebe i mene, dok bude sveta i veka.“

Starica još jače pritegnu devojčinu kosu. „Preko mora je carica zarila svoj nož u devičansko tle. Krv sad nadire kao plima i odneće te, dete, ako ne pripaziš. Stavice ti mač u ruku i daće ti dobrog konja i preko tog mora te na put poslati. Ali senka će tvoju dušu da prigrlji. Slušaj me sad! Utuvi ovo u glavu! Riga te štiti jer smo nas dve sada povezane. Ali shvati da ja od ovog više ne mogu. Traži Gospodara što se iz Tame izlegao, jer njegova će te ruka osloboditi, a on to ni znati neće...“

„Šta to radiš?“, zaurla neko.

Riga se osvrnu ka drumu. Jedan konjanik zastade kraj njih. Proročica pusti devojkicu, a ova se zatetura unatrag, saplete se o kamen i padne. Kada je podigla pogled, jahač je otkasao dalje. Začu se glasna tutnjava dok je prilazio sledeći.

„Ostavi lepojku na miru, babuskero“, dreknju ovaj pa se u prolazu nagnu u sedlu i zamahnu šakom u oklopnoj rukavici. Gvozdeno pletivo se uz prasak spusti na Riginu glavu. Starica se okrene, zanese i padne.

Devojka vrisnu kad joj proročica pade preko krila. Krvavi ispljuvak isprska je po licu. Jecala je pokušavajući da se iskobelja unatrag, a onda stopalima odgurnu Riginu telo i kleknu.

Nešto iz onog proročanstva se ugnezdilo u devojčinom umu, nešto teško poput kamena i skriveno od svesti. Nije mogla da se seti nijedne jedine staričine reči. Pružila je ruku i dohvatila Rigin vuneni šal. Pažljivo je prevrnula staričino telo. Pola glave joj beše obliveno krvlju što se slivala iza uveta, po izabranoj bradi i usnama. Oči su joj tupo zurile u prazno.

Devojka se odmakla boreći se za vazduh. Očajna, osvrtnala se oko sebe, ali povorka već beše prošla, ostavivši za sobom samo prašinu i potmulu topot kopita. Rigin repa se rasula po putu. Među ugaženim povrćem nalazilo se i pet lojanih sveća. Devojka drhteći udahnju prašnjavi vazduh, obrisa nos i pogleda u svoju korpu.

„Pusti sad sveće“, promumlala je neobično dubokim glasom. „Nema ih više i gotovo. Ionako su to sad samo rasute kosti. Nije ni važno.“ Otpuzala je do kalemova pređe rasutih iz korpe. Kada je ponovo progovorila, glas je opet bio običan, mladalački. „Trebam mreža. Radićemo cele noći, ali ćemo je napraviti. Tata me čeka. Sigurno stoji na vratima, gleda niz drum i pita se što me nema.“

Zastala je jer joj telom prođe čudna drhtavica. Sunce je već skoro zašlo. Neka neobična studen širila se iz senki što su poput vode plavile drum.

„Dakle, vreme je“, tiho reče tuđim glasom.

Uto joj se na rame spusti ruka u mekoj rukavici. Čučnula je pokušavši da se zaštititi.

„Smiri se, curice“, reče muški glas. „Gotovo je. Nema joj pomoći.“

Ona se osvrnu. Muškarac, sav u crnom i lica pokrivenog kapuljačom, bio se nadneo nad nju. „Ali udario ju je“, detinjim će glasom devojkica, „a tata i ja moramo da pravimo mrežu...“

„Hajde, ustani“, reče čovek pa je dugoprstim šakama uhvati ispod pazuha. Podigao ju je uspravivši se bez napora. Pre no što ju je spustio, njena stopala u sandalama se na tren zaklatiše u vazduhu.

Tek tada je videla da je s njim još jedan čovek, niži, takođe sav u crnom. Stajao je na putu i gledao u pravcu vojske. Progovorio je piskavim glasom. „Nije imala neki život“, izgovori ne okrećući se ka njoj. „Imala je malo veštine, a dar je odavno presušio. Dobro, možda bi joj još koji put pošlo za rukom, ali to ionako nikada nećemo saznati, zar ne?“

Devojka priđe Riginom džaku i uze jednu sveću. Uspravila se i pogled joj iznenada očvrsnu, te odlučno pljunu na drum.

Niži čovek se naglo osvrnu ka njoj. Izgledalo je kao da pod kapuljačom nema ničeg sem senki.

Devojka ustuknu. „Bio je to dobar život“, prošapta. „Imala je ove sveće, vidite. Pet komada. Pet za...“

„Nekromantiju“, prekide je onaj niski.

Viši, još uvek stojeći kraj nje, na to reče: „Vidim ih, dete. Znam šta znače.“

Onaj drugi prezrivo šmrknju. „Veštica je sakupila pet slabih, neodlučnih duša. Ništa bitno“, reče pa povi glavu u stranu. „Čujem ih. Dozivaju je.“

Suze joj navreše na oči. Kao da je neki nemi bes izviraio iz onog crnog kamena u njenom umu. Obrisala je obraze. „Odakle ste došli?“, iznenada ih zapita. „Nismo vas videle.“

Onaj bliži njoj napola se okrete ka šljunkovitom drumu. „S one strane“, odgovori s podsmehom. „Čekali smo, baš kao i vi.“

Drugi se zakikota. „O, da, baš tako, s one strane.“ Potom se ponovo okrenuo ka drumu i podigao ruke.

Devojka ostade bez daha videvši kako mrak počinje iznenada da se zgušnjava. Vazduhom se nakratko prolomi glasan zvuk nalik cepanju, a onda crnilo počeo da se razređuje. Razrogačila je oči.

Sedam ogromnih pasa sedelo je oko čoveka u crnom. Zverinje žute oči su sijale i gledale u istom smeru kao on.

„Nestrpljivi ste?“, čula ga je kako sikće. „Trk onda!“

Psi otrčaše drumom ne puštajući glasa.

Njihov gospodar se tad osvrnu ka onom što je stajao kraj nje.

„Tek da Lasin ima o čemu da razmišlja“, reče pa se opet zakikota.

„Zar baš sve moraš da otežavaš“, umorno će ovaj drugi.

Niski se prenu. „Ugledali su povorku.“ Ponovo je nagnuo glavu kao da osluškuje. Iz daljine se začu njištanje konja. On uzdahnu. „Dakle, jesi li odlučio, Kotiljone?“

Viši prezrivo zafrkta. „To što si me oslovio imenom, Amanase, znači da si upravo sam odlučio. Sad više ne možemo da je ostavimo ovde, zar ne?“

„Naravno da možemo, prijatelju stari. Ali ne živu.“

Kotiljon pogleda devojkicu. „Ne“, reče tiho. „Biće korisna.“

Devojka se ugrize za usnu. Ne ispuštajući Riginu sveću iz ruku, ona ustuknu još jedan korak unezvereno prelazeći pogledom s jednog na drugog.

„Šteta“, reče Amanas.

Kotiljon klimnu glavom, a onda se nakašlja i reče: „Trebaće vremena.“

Amanasa kao da je sve to silno zabavljalo. „A imamo li vremena? Prava osveta zahteva sporo i oprezno prikradanje žrtvi. Zar si zaboravio koliko nam je bola Lasin onomad nanela? Već su je saterali u čošak i možda će propasti i bez naše pomoći. Zar da se lišimo tog zadovoljstva?“

Kotiljonov odgovor je bio hladan i jednak: „Oduvek si potcenjivao caricu, zato smo tu gde jesmo... Ne“, pokaza na devojkicu. „Potrebna nam je. Lasin se zamerila Mesečevoj ikri, a to je kao da je dirnula u osinjak. Ovo je savršen trenutak.“

Iz daljine se kroz njisku probi vrištanje ljudi i žena. Devojci se srce steglo od tog zvuka. Pogledala je Riginu nepokretno telo na drumu, pa Amanasa, koji joj se približavao. Pomislila je na bekstvo, ali noge su joj se toliko bile oduzele da su još jedino mogle bespomoćno da drhte. Stao je pred nju kao da je odmerava, mada su senke unutar kapuljače ostale potpuno nesaznatljive.

„Ti si ribareva kći?“, upita on blagim glasom.

Ona klimnu glavom.

„A imaš li ime?“

„Prestani!“, zarezha Kotiljon. „Nisi mačka, Amanase, a ni ona nije miš, pa da se igraš s njom. Osim toga, ja sam je odabrao te ću joj ja odabrati i ime.“

Amanas odstupi. „Šteta“, reče.

Devojka molećivo podiže ruke. „Nemojte“, preklinjala je Kotiljona. „Ništa nisam učinila! Moj otac je siromah, ali platiće vam koliko bude mogao. Potrebna sam mu. Treba mu i pređa za mrežu. Već kasnim!“ Osetila je da su joj butine mokre i brzo sede na tlo. „Ništa nisam učinila!“ Sad ju je preplavio stid i ona pokuša rukama pokriti krilo. „Molim vas.“

„Sad više nemam izbora, dete“, reče Kotiljon. „Čula si naša imena.“

„Ali ja ne znam ko ste vi!“, jecala je.

On uzdahnu. „S obzirom na ono što se dešava tamo niz drum, neko će te sigurno ispitivati. A to neće biti nimalo prijatno. Ima onih koji vrlo dobro znaju ko smo.“

„Znaš, mala“, dodade Amanas jedva se uzdržavajući da ne prasne u smeh, „mi ne bismo smeli da budemo ovde. Postoje imena i imena.“ Potom se osvrnu ka Kotiljonu i reče mu sablasnim tonom: „Moraćemo da se pobrinemo i za njenog oca. Da pošaljem pse?“

„Ne“, reče Kotiljon. „Neka ga.“

„Pa šta ćemo onda?“

„Verujem da će“, uzvрати Kotiljon, „kad dobro oribaš prljavštinu, ostati stara dobra pohlepa.“ A onda prezrivo dodade: „Siguran sam da možeš to obaviti i magijom.“

Amanas se zakikota. „Čuvaj se senke kad ti darove nosi.“

Kotiljon se ponovo obazre na devojkicu. Raširio je ruke, na šta mu se senke, koje su ga dotle obavijale crnilom, uskovitlaše oko tela.

Devojci se činilo kao da Amanasove reči dopiru iz daljine. „Savršena je. Carica joj nikada neće ući u trag. Neće čak ni posumnjati.“ Malo podiže glas i nastavi: „Nije to toliko loše, devojkicu, kad te bogovi odaberu za pionu!“

„Ubodi i čupaj“, žustro izgovori devojkicu.

Kotiljon časkom zastade zbog ovih čudnih reči, a onda sleže ramenima. Senke se uskomešaše i potpuno obaviše devojkicu. Svest joj od njihovog hladnog dodira zgasnu i ona potonu u mrak. Njen poslednji varljivi osećaj bio je u vezi sa svećom u desnoj ruci i gnječenjem mekog voska zgrčenim prstima.

Kapetan se promeškolji u sedlu i osvrnu se ka ženi koja je jahala kraj njega. „Zatvorili smo put s obe strane, zapovednice. Skrenuli smo sav saobraćaj na okolne drumove. Do sada ni reč nije procurila.“ Obrisao je znoj s lica i žmirnuo. Gruba vunena kapa pod šlemom grebala mu je čelo.

„Nešto nije u redu, kapetane?“

Odmahnuo je glavom i zagledao se u drum. „Šlem mi je postao velik. Imao sam više kose kad sam ga poslednji put nosio.“

Vrhovna zapovednica ne reče ništa.

Prašnjavi put zaslepljujuće je sijao pod prepodnevnim suncem. Kapetan oseti kako mu znoj obliva čitavo telo i da mu zadnji kraj šlema čupka dlačice sa potiljka. U krstima ga odavno probada. Godinama nije jahao, a mirovina nikako da stigne. Sa svakim trzajem sedla osećao je kako mu kičma škripi.

Odavno ne oseća strahopoštovanje pred višim činovima, ali ta devojkica je ipak vrhovna zapovednica, Lasinina lična sluškinja i produžena ruka njene carske volje. Poslednje što kapetan želi jeste da ta mlada, opasna žena primeti njegov očaj.

Približavali su se dugom, vijugavom usponu. Sleva ih je milovao slankast vetar, šumeći propupelim krošnjama drvoreda pokraj puta. Do kasnog popodneva taj će lahor postati vreo kao jara iz otvorene pećnice i nosiće sa sobom težak miris obalskog mulja. A sa žegom će doći i nešto drugo. Kapetan se nadao da će dotle uspeti da se vrata u Kan.

Trudio se da ne razmišlja o onome što ih čeka. To je prepustio zapovednici. Tokom svih ovih godina služenja Carstvu nagledao se svega i svačega i znao je kad treba da drži jezik za zubima. Ovo je bio upravo jedan od tih trenutaka.

„Da li ste dugo ovde, kapetane?“ upita zapovednica.

„Da“, promumla on.

Žena malo sačeka pre nego što nastavi. „Koliko dugo?“

Oklevao je. „Trinaest godina, zapovednice.“

„To znači da si se borio za cara.“

„Da.“

„I preživeo čistku.“

Kapetan je pogleda iskosa. Ako je i primetila da je posmatra, ničim to nije pokazala. Zurila je pravo preda se i s lakoćom se izvijala u sedlu. Ispod leve mišice bio joj je dugi mač, u koricama, remenjem visoko pričvršćen, pripremljen za borbu iz sedla. Kosa joj beše kratka ili je samo tako izgledala, skupljena ispod šlema. „Reklo bi se da je vitka“, pomisli kapetan.

„Jesi li se nagledao?“, upitala ga je. „Pitala sam te za čistku koju je carica Lasin naredila posle iznenadne smrti svog prethodnika.“

Kapetan stisnu zube i obori glavu kako bi pritegao kaiš šlema. Nije imao vremena da se obrije i sad su ga čekinje svrbele. „Neki su i preživeli, zapovednice. Mi iz Itko Kana smo miran svet. Kod nas nije bilo pobuna niti masovnih pogubljenja kao u drugim delovima Carstva. Samo smo sedeli i čekali da prođe.“

„Onda pretpostavljam“, reče zapovednica osmehnuvši se, „da nisi plemenitog porekla, kapetane.“

„Da jesam, ne bih ostao živ čak ni ovde, u Itko Kanu. Toga smo oboje svesni. Caričina su naređenja bila vrlo jasna te se čak ni oni prgavi Kanci nisu usudili da se oglušaju o njih.“ Namrštio se. „Ne, ja sam ovaj čin pošteno zaslužio.“

„Gde ti je bila poslednja prekomanda?“

„U Vikanskoj niziji.“

Nastavili su ćutke da jašu. S vremena na vreme nailazili su na vojnike koji su stražarili kraj drumu. Ono drveće s leve strane ustupilo je mesto kržljavom žbunju, tako da su sada mogli da vide zatalasano morsko prostranstvo. „Koliko ti je stražara trebalo da obezbediš čitavu oblast?“

„Hiljadu i sto“, odgovori kapetan.

Ona se okrenu ka njemu i uputi mu dug, hladan pogled ispod oboda šlema.

Primetio je izaz njenog lica. „Pokolj se prostire pola lige od mora i četvrt lige u kopnu.“

Ona ne reče ni reč.

Približavali su se vrhu brda. Tamo se okupila grupica vojnika, a ostali su čekali na padini. Svi su bili okrenuti ka njima dvoma.

„Pripremite se, zapovednice.“

Posmatrala je lica kraj kojih je prolazila. Znala je da su to sve prekaljeni ratnici i ratnice, veterani iz opsade Li Henga i vikan-skih ratova u ravnicama na severu. Međutim, izgledalo je kao da im se u oči urezalo nešto zbog čega su izgledali slabo i ranjivo. Uznemirila ju je žudnja s kojom su piljili u nju, kao da očekuju kakvo objašnjenje. Jahala je dalje odupirući se porivu da im se obrati, da im kaže bar neku utešnu reč. To ionako nije bila njena dužnost. Niti je ikada mogla tako nešto da učini. Po tome je bila vrlo slična carici.

S druge strane obronka dopiralo je kreštanje galebova i vrana koje je, kako su se približavali vrhu, prelazilo u zaglušujuću galamu. Ne obraćajući pažnju na okupljenu vojsku, zapovednica potera konja napred, a kapetan požuri za njom. Stigli su na vrh i pogledali dole. Odatle se put spuštao petinu lige, da bi se onda ponovo uspeo uz naredno brdo.

Hiljade galebova i vrana prekrilo je dolinu rasuvisi se preko jaruga, u vresišta i puzavice. Kroz uskomešano crno-belo more ptica povremeno se mogla nazreti potpuno crvena zemlja, pokoja konjska lešina ili odbljesci metala.

Kapetan podiže ruke i otkopča kaiš šlema. Lagano ga je skinuo i spustio na jabuku sedla. „Zapovednice...“

„Zovem se Lorn“, tiho će ona.

„Stotinu sedamdeset i pet muškaraca i žena. Dve stotine i deset konja. Devetnaesti puk itkokanske Osme konjičke legije.“ Kapetanu se steže grlo. Pogledao je u Lorn. „Svi mrtvi.“ Njegov konj se uzvrpolji kad ih zapahnu vetar. Kapetan divljački cimnu uzde i životinja se primiri, ali nastavi da drhti širom otvorenih nozdrva i oborenih ušiju. Devojčin pastuv se i ne maknu. „Svima je oružje isukano. Znači da su se borili. Ali svi mrtvi su iz naše vojske.“

„Jeste li pretražili obalu?“, upita Lorn i dalje gledajući na drum.

„Nema znakova iskravanja“, odgovori kapetan. „Nigde ni jednog jedinog traga, ni ka moru, ni ka kopnu. Ali ima još mrtvih osim ovih, zapovednice. Tu su još i zemljoradnici, seljaci, ribari i putnici. Svi rasporeni i izmrcvareni. Čak i deca, stoka i psi.“ Iznenada je začutao i skrenuo pogled u stranu. „Više od četiri stotine mrtvih“, procedi. „Nismo sigurni koliko ih tačno ima.“

„Razumem“, odgovori Lorn bez i najmanjeg nagoveštaja bilo kakvih osećanja u glasu. „Nema svedoka?“

„Nijednog.“

Ka njima je odozdo jahao neki čovek. Bio je potpuno polegao u sedlu pokušavajući šapatom da umiri preplašenog konja i ohrabri ga da nastavi dalje. Sklanjajući mu se s puta, ptice su besno kreštale, da bi odmah po njegovom prolasku sletale nastavljajući svoj krvavi pir.

„Ko je to?“, upita zapovednica.

Kapetan se nakašlja. „Poručnik Ganoes Paran. Odnedavno je pod mojom komandom. Iz Unte je.“

Lorn je netremice gledala u mladića. Stigao je do ruba udoline i zastao da izda naređenja jedinicama. Potom se uspravio u sedlu i pogledao ka njima. „Paran? Iz porodice Paran?“

„Jeste. Oni što im zlato teče venama i tome slično.“

„Pozovi ga ovamo.“

Kapetan mahnu rukom i poručnik obode konja. Posle nekoliko sekundi se zaustavio pred njima i salutirao.

I konj i jahač bili su potpuno prekriveni krvlju i komadićima mesa. Rojevi muva i osa besno su zujali oko njih. Lorn nije mogla na licu poručnika Parana pronaći ništa mladalačko, primereno njegovim godinama. Uprkos tome, uopšte joj nije bilo neprijatno da ga posmatra.

„Proverio si i s one strane, poručniče?“, upita kapetan.

Paran klimnu glavom. „Jesam, gospodine. Iza onog brda je jedno ribarsko naselje. Svega desetak koliba. Samo u dvema nema leševa. Reklo bi se da je većina barki tu, mada ima i jedno prazno sidrište.“

Lorn se tada umeša u razgovor. „Poručniče, opiši mi te prazne kolibe.“

Rukom je oterao jednu upornu osu pa tek onda odgovori zapovednici. „Jedna je na samom ulazu u selo, odmah kraj obale. Verovatno pripada starici koju smo našli mrtvu na drumu, otprilike pola lige južno odavde.“

„Zašto tako misliš?“

„Zapovednice, stvari u toj kolibi su sigurno pripadale starijoj ženi. Osim toga, izgleda da je često palila sveće, i to lojanice. Kraj mrtve starice na drumu bio je džak repe i nekoliko lojanih sveća. To je ovde skupa roba.“

„Koliko si puta projahao kroz ovo polje, poručniče?“ upita ona.

„Dovoljno da se naviknem, zapovednice“, odgovori on i gorko se osmehnu.

„A druga prazna koliba?“

„Mislimo da su u njoj živeli jedan muškarac i jedna devojka. Koliba je blizu obale, tačno naspram onog upražnjenog sidrišta.“

„A njih niste našli?“

„Nismo, zapovednice. Doduše, stalno nalazimo nova tela duž puta i u poljima.“

„Ali ne i kod obale?“

„Ne.“

Ona se namršti, potpuno svesna da je sad obojica netremice posmatraju. „Kapetane, od kakvog je oružja izginula vaša vojska?“

Kapetanu prvo bi neprijatno, ali onda besno pogleda u poručnika i reče: „Ti si se vrzmao ovuda, Parane. Da čujemo šta ti misliš o tome.“

Paran se suzdržano osmehnu. „Da, gospodine. Bilo je to prirodno oružje.“

Kapetan oseti grč u stomaku. Ovo mu je raspršilo slabu nadu da se možda prevario.

„Kako to misliš 'prirodno oružje'?“, zapita Lorn.

„Uglavnom zubi. I to veoma veliki i veoma oštri.“

Kapetan se nakašlja pa dodade: „U Ikto Kanu već stotinu godina nije bilo vukova ili bar nije viđena nikakva lešina koja bi ukazivala...“

„Ako su to bili vukovi“, reče Paran osvrnuvši se ka dolini, „moral bi biti veliki kao mazge. Nema tragova, zapovednice. Ni čuperak krzna nije ostao.“

„Onda nisu vukovi“, reče Lorn.

Paran slegnu ramenima.

Zapovednica duboko udahnu, zadrža dah nakratko, pa ga laga-no ispusti uz uzdah. „Hoću da vidim to ribarsko selo.“

Kapetan htjede da stavi šlem, ali Lorn odmahnu glavom. „Dovoljan mi je poručnik Paran, kapetane. Predlažem da za to vreme ponovo preuzmeš komandu nad svojom vojskom. Mrtve treba skloniti što pre. Moramo ukloniti sve tragove pokolja.“

„Razumem, zapovednice“, odgovori kapetan nadajući se da je uspeo koliko-toliko prikriti olakšanje u glasu.

Lorn se onda okrenu ka mladom plemiću. „Pa, poručniče?“

On klimnu glavom i obode konja.

Kada su ptice počele da im se sklanjaju s puta, zapovednica shvati da zavidi kapetanu. Pod lešinarima se ukazao tepih od oklopa, polomljenih kostiju i mesa. Vazduh je bio vreo, vlažan i gust. Gledala je tela vojnika čije je lobanje, uprkos šlemovima, razbilo nešto nalik ogromnim i zastrašujuće snažnim vilicama. Videla je iskidane oklope, zgužvane štitove i iščupane udove. Posle svega nekoliko sekundi pomnog posmatranja stravičnog prizora naterala je samu sebe, potpuno nesposobna da pojmi razmere pokolja, da prikuje pogled za breg kome su se približavali. Njen pastuv, potomak najboljih pasmina iz Sedam gradova, gde su bojne konje već pokolenjima navikavali na krv, zaboravio je sav svoj ponos i gordo držanje i sada je oprezno stupao drumom.

Lorn zaključio da bi trebalo nečim skrenuti misli te se upusti u razgovor. „Poručniče, jesi li već dobio svoju jedinicu?“

„Nisam, zapovednice. Očekujem prekomandu u prestonicu.“

Ona izvi obrvu. „A tako? Samo, kako nameravaš to da izvedeš?“

Paran je gledao preda se, a na usnama mu zaigra osmeh. „Srediće se to.“

„Znači tako“, reče ona i nakratko začuta. „Plemići su dugo povi-jali glavu i uzdržavali se od traženja prekomande, zar ne?“

„Još od prvih dana Carstva. Car nas nije baš mnogo voleo, a izgleda da carica Lasin ima preča posla nego da razmišlja o nama.“

Lorn odmeri mladića. „Vidim da ti odvažnosti ne nedostaje, poručniče“, reče, „osim ako razmetanje pred vrhovnom zapovednicom nije povod toj drskosti. Zar si toliko uveren u nepovredivost svoje krvi?“

„Zar je drskost ako govorim istinu?“

„Stvarno si mlad.“

Ovo kao da je kosnulo Parana. Crvenilo mu obli glatko izbrijane obraze. „Zapovednice, poslednjih sedam sati proveo sam u iskidanom mesu i krvi do kolena. Otimao sam tela od vrana i galebova. Znate li šta te ptičurine rade? Znate li šta *tačno* rade? Kidaju komade mesa i tuku se oko njih. Tove se očima i jezicima, džigericom i srcima. Mahnito kljuju lešine i tako raštrkaju meso unaokolo...“ Začutao je i pribrao se, a onda se uspravi u sedlu. „Nisam više mlad, zapovednice. A što se drskosti tiče, baš me briga šta ko misli. Od istine se ovde više ne može bežati, ni sada, ni ubuduće.“

Stigli su do brda na drugoj strani doline. S leve strane odvajao se puteljak ka moru. Paran pokaza na tu stranu i potera konja.

Lorn pođe za njim. Neko vreme je samo zamišljeno gledala u poručnikova široka pleća, a onda obrati pažnju i na okolinu. Vijugava staza vodila je ivicom litice. Levo od staze zinula je provalija duboka dvadesetak metara. Bila je oseka i talasi su zapljuskivali greben udaljen stotinak metara od stenja. Nebo se ogledalo u nepokretnim jezercima od vode zaostale u pukotinama i udubljenjima crnih stena.

Stigli su do najisturenijeg dela rta i s druge strane ugledali srpaštu plažu, iznad koje se na prostranoj travnatoj zaravni u podnožju padine beše šćućurilo desetak koliba.

Zapovednica glednu ka moru. Barke su se ljuljuškale kraj sidrišta. Nebo nad obalom i plićakom bio je potpuno pusto. Nigde ni ptice na vidiku.

Zaustavila je konja. Trenutak kasnije Paran se osvrnu pa i sam učini isto to. Gledao ju je kako skida šlem i rastresa dugu kestenja-

stu kosu, vlažnu i ulepljenu od znoja. Dojahao je do nje i upitno je pogledao.

„Poručniče Paran, bio si potpuno u pravu.“ Udahnula je morski vazduh, a onda primeti njegov pogled. „Bojim se da nećeš dobiti priželjkivanu prekomandu u Untu. Ubuduće ćeš naređenja primati od mene, pošto si odsad zapovednik moje jedinice.“

On je sumnjičavo pogleda. „Zapovednice, šta se desilo svim onim ljudima?“

Nije mu odmah odgovorila. Zavalila se u sedlu i zagledala u pučinu. „Neko je bio ovde“, reče. „Veoma moćan čarobnjak. Nešto se dogodilo, a ono tamo je samo trebalo da nam odvuče pažnju.“

Paran zinu. „Četiri stotine mrtvih ljudi samo zarad odvlačenja pažnje?“

„Da su taj čovek i njegova kći bili u ribolovu, vratili bi se s plimom.“

„Ali...“

„Njihova tela nećeš naći, poručniče.“

Paran se zbuni. „I šta sad?“

Ona ga kratko pogleda, pa okrete konja. „Idemo natrag.“

„I to je sve?“ Stajao je i gledao kako ona odmiče stazom, a zatim i sam obode konja. „Čekajte malo, zapovednice“, reče sustižući je.

Ona mu uputi upozoravajući pogled.

Paran odmahnu glavom. „Ne. Ako sam sada u vašoj službi, onda moram da znam šta se dešava.“

Zapovednica vrati šlem na glavu i čvrsto priteže kaiš. Pramenovi mokre kose ostali su da joj vise preko plašta s caričnim grbom. „U redu, poručniče. Kao što znaš, ja nisam mag...“

„Ne“, prekide je Paran i nabaci hladan osmeh, „vi njih samo lovite i ubijate.“

„Da me više nikada nisi prekinuo! Kao što rekoh, ja sam anatema za čarobnjaštvo. To znači, poručniče, da se ne bavim magijom, mada imam izvesne veze s njom. Tako nekako. Poznajemo se, ako mogu tako da kažem. Umem da uočim sklop magije i umove koji je koriste. Trebalo je da nas navedu na zaključak kako je pokolj

vršen nasumično i temeljno. Međutim, ovde postoji neki smisao, a na nama je da ga otkrijemo.“

Paran lagano klimnu glavom.

„Tvoj prvi zadatak, poručniče, biće da odjašeš do onog trgovačkog grada... Kako se ono zvaše?“

„Džerom.“

„Da, do Džeroma. Tamo su sigurno čuli za ovo seoce pošto ovi odavde nisu imali gde drugde da prodaju ulov. Raspitaj se malo i saznaj koju su ribarsku porodicu činili samo otac i kći. Hoću njihova imena i opise. Ukoliko se meštani budu opirali, slobodno se obrati tamošnjoj policiji.“

„Neće biti potrebe“, reče Paran. „Kanci su predusretljivi.“

Stigli su do kraja staze i zastali kod priključenja na put. Zaprežna kola su se klackala između leševa dok su volovi mukali i tabali okrvavljenim papcima. Vojnici su ih požurivali vikom, pokušavajući da nadjačaju ogromno jato koje je mahnito kružilo nad dolinom. Svuda se osećao strah. Kapetan je stajao tamo gde su ga i ostavili. Šlem mu je poput korpe visio u ruci.

Zapovednica je hladnokrvno posmatrala čitav taj prizor. „Za njihovo se dobro nadam da si u pravu, poručniče“, reče.

Dok ih je gledao kako se vraćaju, kapetanu je nešto govorilo da su njegovi dani u Itko Kanu odbrojani. Šlem kao da mu oteža u ruci. Odmerio je Parana. To kilavo kopile je ipak uspelo. „Stotinu konaca vuče ga ka lakoj službi u nekom mirnom gradu“, pomisli.

Video je da ga Lorn gleda dok su prilazili. „Kapetane, imam jednu molbu za vas.“

On se nakašlja. „Molbu, nije nego. Carica sigurno mora svakog jutra da zaviri u papuče da proveri nisi li u njima“, pomisli „Naravno, zapovednice“, odgovori.

Lorn i Paran sjašu. Poručnikovo je lice bilo bezizražajno. Da li je to oholost ili ga je možda zapovednica primorala na razmišljanje?

„Kapetane“, poče Lorn, „čula sam da regrutovanje vojske u Kanu ide prilično loše. Uzimate li i ljude koji nisu iz samog grada?“

„Dobrovoljce? Uglavnom njih i uzimamo. Građanima se ne mili da ostave imovinu. Osim toga, oni prvi čuju loše vesti. Većina seljaka čak i ne zna da je u Dženabakisu sve otišlo u propast. Misle da se to građani samo prenemažu. Mogu li da znam zašto pitate?“

„Možeš.“ Lorn se osvrnu ka vojnicima koji su raščišćavali drum. „Treba mi spisak svih koji su pristigli u poslednja dva dana. Ne zanimaju me oni iz grada, već samo iz okoline. I to samo žene i stariji muškarci.“

Kapetan se ponovo nakašlja. „Moglo bi se desiti da spisak bude vrlo kratak, zapovednice.“

„Što kraći, to bolje, kapetane.“

„Jeste li otkrili ko je odgovoran za ovo?“

Ne prestajući da pomno posmatra radove na drumu, Lorn odgovori: „Ni približno.“

„Aha“, pomisli kapetan, „a ja sam pokojni car“. „Baš šteta“, promrmlja.

„Ah, da“, reče zapovednica ponovo se okrenuvši ka njemu. „Poručnik Paran je odsad u mojoj službi. Prepuštam ti da obaviš službeni deo posla u vezi s njegovom prekomandom.“

„Razumem, zapovednice. Obožavam da piskaram.“

Za ovu opasku je nagrađen osmehom, ali to beše kratkog daha. „Poručnik Paran polazi odmah.“

Kapetan pogleda mladog plemića i samo se osmehnu, rekavši time sve što je pomislio. Raditi za zapovednicu isto je kao biti crv na udici. Lorn bi bila udica, a na drugom kraju štapa za pecanje bila je carica. Neka ga, neka se malo batrga.

Ogorčen izraz prelete Paranovim licem. „Da, zapovednice.“ Ponovo je uzjahao, pozdravio ih i odjahao niz drum.

Kapetan je neko vreme gledao za njim pa reče: „Još nešto, zapovednice?“

„Da.“

Njen glas vrati ga u stvarnost.

„Zanima me mišljenje jednog vojnika o tome što je plemstvo počelo da uzima učešće u upravljanju carskom vojskom.“

Kapetan se zagleda u nju. „Neće vam se svideti, zapovednice.“

„Da čujem.“
I čula je.

Bio je osmi dan regrutacije. Krmeljiv, narednik Aragan je sedeo za svojim stolom kad kaplar uvede još jedno derišće. Posrećilo im se u Kanu. Što reče tamošnja pesnica: najbolje se lovi u mutnom. Do njih su stizale jedino priče, a od njih ne krvariš, ne ogladniš i ne bole te noge. Dok si mlad i još smrdiš na pelene, ubeđen si da nema tog oružja pod kapom nebeskom koje te može povrediti i svaka ti priča zvuči tako primamljivo da poželiš da postaneš deo nje.

Ona baba je bila u pravu. Kao i obično. Ovaj narod je toliko već potlačen da je maltene počelo da im prija. „Pa“, pomisli Aragan, „vreme je da ponešto i nauče.“

Čitav dan je išlo loše. Mesni kapetan je izjurio s tri čete, a nije ni nagovestio šta se dešava. Kao da to nije bilo dovoljno, ni deset minuta nije prošlo, a Lasinina zapovednica je došla iz Unte koristeći jedan od onih sablasnih magijskih bogaza. Iako je nikada pre nije video, i sam pomen njenog zvanja bio je dovoljan da ga, uprkos vrelom i suvom vetru, podiđe jeza. Ubica magova, škorpija iz carskog džepa.

Namrgođeno je zurio u tablicu za pisanje i čekao da se kaplar nakašlje. Tek onda podiže pogled.

Zbunio se kad je video novopridošlog regruta. Zinuo je da otpočne uobičajenu bukvicu posle koje je dečurlija odlazila kući sva u suzama, ali onda zatvori usta ne rekavši ni reč. Naređenje kanske pesnice je bilo vrlo jasno: uzeti sve koji imaju dve ruke, dve noge i glavu. Pohod na Dženabakis je u gadnom stanju i potrebno je sveže meso.

Nacerio se devojci. Savršeno je odgovarala pesničinom opisu. Zasad. „Dobro, curo, jesi li ti sasvim sigurna da hoćeš da se pridružiš malaškoj vojsci?“

Devojka klimnu glavom, a pogled joj ostade miran, bezizražajan i prikovan za njegove oči.

On se uozbilji. „Prokleta bila, ne može joj biti više od dvanaest-trinaest godina. Da si moja ćerka, lepo bih te izdevetao“, pomisli.

„Zašto li joj je pogled ovoliko ozbiljan?“ Poslednji put je nešto slično video nedaleko od Motske šume na Dženabakisu. Prolazio je kroz kraj koji je pretrpeo petogodišnju sušu i još toliko ratovanja. Takav pogled donosi jedino glad ili smrt. Namrštio se. „Kako se zoveš, devojko?“

„Znači, primljena sam?“, tiho upita ona.

Aragan klimnu glavom, a iznenadni bol počeo da mu kuca u glavi. „Za nedelju dana ćeš dobiti raspored, osim ako već nemaš neku želju.“

„Dženabakis“, odmah odgovori devojka. „Hoću da budem pod nadzorom vrhovne pesnice Duđeka Jednorukog.“

Aragan trepnu. „Zabeležiću“, reče tiho. „Ime, vojniče?“

„Tuga. Zovem se Tuga.“

Narednik zapisa ime. „Voljno, vojniče. Kaplar će ti reći kuda da ideš.“ Još jednom ju je pogledao pre no što je izašla. „I operi to blato s nogu.“ Nastavio je da piše, a onda zastade. Nedeljama nije pala ni kap kiše. Osim toga, blato u tom kraju ima neku boju između zelene i sive, a ne tamnocrvene. Spustio je pisaljku i uzeo da pritiska slepoočnice. „Ako ništa drugo, bar mi glavobolja jenjava.“

Džerom se nalazio otprilike ligu i po od obale i do njega se stizalo Starim kanskim putem, koji se takoreći više nije ni koristio otkako je Carstvo napravilo uzdignuti drum duž obale. Tuda se uglavnom odvijao pešački saobraćaj, a koristili su ga zemljoradnici iz kraja i ribari kad idu da prodaju svoju robu na pijaci. Sada su još samo dronjci odeće, rasturene korpe i izgaženo povrće ostali da svedoče o njihovom prolasku. Hroma mazga je, kao počasna straža nad tragovima zbega, tupo stajala u vodi obližnjeg pirinčanog polja. Podigla je glavu i uputila Paranu tužan pogled.

Izgledalo je kao da sve to đubre nije tu duže od jednog dana, pošto su voće i lisnato povrće tek počeli da trule od poslepodnevne žege.

Ne požurujući svoju kobilu, Paran je gledao kako se iz prašnjave izmaglice pomaljaju prve kuće trgovačkog gradića. Nikog nije bilo među oronulim kolibama. Nijedan pas nije istrčao kidišući

na njega. Jedina kola na vidiku imala su samo jedan točak. Završni potez ovom neobičnom prizoru davao je potpuno umrtvljen vazduh, lišen čak i ptičje pesme. Paran olabavi mač u koricama.

Zaustavio se kod prvih kuća. Iako je beg očigledno bio munjevit i u strahu, nigde na vidiku ne beše ni jednog jedinog tela ili bilo kakvih tragova nasilja. Duboko je udahnuo, a onda coknu jezikom i kobila pođe dalje glavnom – ali i jedinom – gradskom ulicom, koja se završavala pred usamljenom kamenom zgradom. Tu je bilo sedište carske policije. Limeni kapci na prozorima bili su čvrsto zatvoreni, a teška kovana vrata zamandaljena. Paran nije skidao pogled sa zgrade.

Sjahao je i privezao kobilu za stub. Osvrnuo se i pogledao niz ulicu. Nigde nikog. Isukavši mač, pošao je ka vratima.

Zaustavio ga je tih, postojan zvuk iz unutrašnjosti zgrade. Bio je previše prigušen da bi se čuo s ulice, ali sada, stojeći pred ogromnim vratima, Paran postade svestan jednoličnog mrmorenja od kog mu se naježi koža na vratu. Ispružio je mač i namestio vrh sečiva tačno ispod reze. Polako ju je podigao, a onda snažno gurnuo vrata.

Na to u pomrčini otpoče nekakvo komešanje i lepet krila zapahnu ga otužnim mirisom strvine. Stajao je dišući duboko, grla suvog poput stare krpe, čekajući da mu se oči priviknu na tminu.

U unutrašnjosti čekaonice mešali su se pokreti i jezivo grleno mumlanje. Prostorija beše prepuna crnih golubova koji su mirno gugutali. Među njima su, prekrivena izmetom i mrkim paperjem, ležala tela u uniformama. Miris znoja i krvi visio je u vazduhu poput teške zavese.

Zakoračio je. Golubovi se ukloniše s puta i to beše sva pažnja koju su mu ukazali. Nijedan nije izašao kroz otvorena vrata.

Nabrekla lica tupo su ga gledala iz pomrčine. Svi su bili modri, kao da su se ugušili. Paran se zagleda u leš jednog vojnika. „Izgleda“, reče tiho, „da u poslednje vreme nije zdravo nositi ove uniforme.“

„Prizvali su ptice za posprdno bdenje. Dosta mi je crnog humora.“ Stresao se i pošao napred. Golubovi su mirno gukali sklanjajući mu se pred čizmama. Vrata kapetanove sobe bila su odškrinuta. Kroz rasklimane daščice na prozorskim kopcima curila je mut-

na svetlost. Paran vrati mač u korice i uđe. Kapetan je još uvek sedeo na stolici, podbulog lica prošaranog plavim, zelenim i sivim mrljama.

Paran obrisa vlažno paperje sa stola i htede da pregleda svitke, ali se papirus raspade pod njegovim prstima pretvarajući se u trule, ljigave listiće.

„Temeljno su uklonili tragove.“

Okrenuo se i žurno stupio iz policijske stanice na toplu svetlost dana. Pričvrstio je vrata kao što su to, bez sumnje, i meštani učinili pre njega.

Mračni cvat vradžbine bio je mrlja koju je malo ko imao želju da ozbiljnije ispita. Širila se poput zaraze.

Odveo je kobilu, uzjahao i otišao iz napuštenog grada. Nije se ni osvrnuo.

Sunce se, teško i nabreklo, ugnezdilo u grimiznim oblacima na obzorju. Paran je jedva držao oči otvorene. Bio je to dug dan. *Uzasan dan*. Okolni predeo, do juče prepoznatljiv i siguran, izmetnuo se u nešto potpuno drugačije, u vir što ključa od mračnih strujanja magije. Uopšte se nije radovao noćenju na otvorenom.

Konj je polako stupao, oborene glave, dok se sumrak polako spuštao na njih. Paran je pokušavao da pronađe nekakav smisao u događajima koji su se izređali tog dana.

Izlazak iz senke onog prezrivoeg kapetana šturog na rečima i napuštanje kanskog garnizona mladom je poručniku izgledalo kao prava prilika za brzo napredovanje. Pre nedelju dana nije mogao ni da sanja da će stupiti u zapovedničinu službu. Uprkos životnom putu koji je odabrao, možda će otac i sestre ipak biti zadovoljni, ako ne i zadivljeni njegovim uspehom. Kao i mnogi drugi plemićki sinovi i kćeri, umoran od samozadovoljnog prenemaganja više klase, on odavno žudi za slavom i pristupanjem carskoj vojsci. Čeznuo je za nečim zahtevnijim i odgovornijim od isporuka vina i nadgledanja konjušnica.

Čak nije bio među prvim plemićima koji su se dobrovoljno prijavili, što je trebalo da mu samo olakša put ka oficirskoj obuci i

odabranim nameštanjima. Međutim, zahvaljujući lošoj sreći, završio je u Kanu, gde veteranski garnizon već gotovo šest godina liže stare rane. Malo ko je tu imao poštovanja za neiskusnog poručnika, pogotovu jer je plemenitog porekla.

Onaj pokolj na drumu promenio je sve. Parana ga je podneo bolje od većine veterana, umnogome zahvaljujući svom vrhunski dresiranom konju. Prijavio se da predvodi detaljnu pretragu samo da bi im pokazao koliko je staložen i predan u poslu.

Pokazao se dobro, mada je pretraga bila mučna. Dok je bazao između tela, činilo mu se da mu glava odjekuje od vrisaka. Tražio je bilo šta neoubičajeno – neprirodan položaj tela ili neobjašnjivi osmeh na licu mrtvog vojnika, ali ipak mu je najteže palo ono što je zadesilo konje. Sasušena pena u nozdrvama i ustima svedočila je o užasnom strahu, a rane im behu gadne, duboke i smrtonosne. Žuč i izlučevine kaljale su tela nekada ponosnih životinja koje su se sada valjale po svetlucavom pokrovu od krvi i komadića mesa. Gotovo je zaplakao za njima.

Uznemireno se promeškalo. Osetio je kako mu znojavi dlanovi klize po bogato ukrašenom rogu. Sve ovo vreme održavalo ga je samopouzdanje, ali sada se, ponovo se setivši onog strašnog prizora, osećao kao da je nešto na šta se uvek mogao osloniti odjednom pokleklo, izmaklo se i ugrozilo mu ravnotežu. Blagi prezir koji je pokazivao prema veteranima iz svoje jedinice dok su bespomoćno klečali kraj drumova, grčili se i grcali bez suza, sada ga je avetinjski proganjao. Čak je i odjek iz policijske ispostave u Džeromu, udarajući sa zakašnjenjem njegovu izubijanju i iznurenu dušu, počeo da drobi odbrambenu otupelost što ga je još držala u jednom komadu.

Jedva se uspravio. Rekao je zapovednici da više nije mlad. Još štošta joj je rekao, neustrašivo i drsko, bez imalo onog opreza koji je otac pokušao da mu usadi kad mu je pričao o mnogim licima Carstva.

Iz daljine do njega tad stigoše stare, prastare reči: *živi povučeno*. Jednom se oglušio o taj savet, i opet će. Zapovednica ga je ionako primetila. Sad se prvi put zapitao treba li uopšte da bude ponosan. Onaj prekaljeni ratnik kojeg je onomad upoznao na bedemu Poru-

gine utvrde sad bi mu, da je tu, prezrivo pljunuo pred noge. Dečak sad više nije dečak, nego muškarac. „Trebalo je da me poslušaj, sinko. Pogledaj se samo.“

Njegova kobila se iznenada ukopa i stade kopitima zbudjeno da trupka u mestu. Parana poseže za oružjem i s nelagodnom se zagleda u pomrčinu. Put je u tom delu vodio kroz pirinčana polja, a najbliže kolibe bile su na suprotnom grebenu, bar stotinu koraka odatle. Međutim, neko mu je preprečio put.

Lenjo hujanje hladnog lahora natera kobilu da prilepi uši uz glavu, širom otvori nozdrve i zadrhti.

Sve na neznancu – po visini bi se reklo da je muškarac – bilo je zeleno: ogrtač s kapuljačom, izlizana tunika, uske čakšire, pa čak i kožne čizme. S tankog opasača visio je jedino dugi nož, omiljeno oružje boraca iz Sedam Gradova. Šake su mu, naizgled sivkaste u pomrčini, sijale od prstenja. Imao ih je na svim prstima, i to i iznad i ispod zglavaka. Podigao je ruku i pokazao glineni krčag.

„Jesi li žedan, poručniče?“, upita tihim, neobično zvonkim glasom.

„Znamo li se mi?“, upita Parana ne skidajući ruku s mača.

Neznanaac se osmehnu i smače kapuljaču. Imao je duguljasto, blede lice i tamne, neobično iskošene oči. Izgledao je kao da je tek prevalio tridesetu mada mu je kosa bila potpuno bela. „Zapovednica me je zamolila za uslugu“, reče. „Nestrpljiva je da čuje tvoj izveštaj, pa sam pošao da te... požurim.“ Protresao je krčag. „Ali prvo okrepljenje. Pravu malu gozbu sam sakrio po džepovima, u svakom slučaju mnogo bolju od svega što bismo našli u ovim kukavnim kanskim selima. Pridruži mi se, ovde, kraj drumova. Vreme će nam proći u razgovoru i posmatranju težaka. Zovem se Toper.“

„Poznato mi je to ime“, reče Parana.

„Ne čudi me“, uzvratila ona. „Avaj, taj sam. Mojim žilama teče krv Tiste Andija, a ne sumnjam da bi najradije utekla odatle, samo da se odvoji od proste ljudske krvi. Moja je ruka prekinula kraljevsku lozu u Unti. Ubio sam i kralja, i kraljicu, i njihove sinove i kćeri.“

„Kao i sve bliže i dalje rođake...“

„Od srca se nadam da sam ih istrebio. Bila je to dužnost Kandže neprevaziđenih veština. Nego, nisi mi odgovorio na pitanje.“

„Koje?“

„Jesi li žedan?“

Paran se namršti i sjaha. „Učinilo mi se da si rekao da je zapovednica nestrpljiva.“

„Požurićemo kad se dobro najedemo i čestito se ispričamo.“

„Tvoj ugled je potisnuo čestitost prilično nisko na listi vrlina kojima se možeš pohvaliti, Kandžo.“

„To ti je, poručniče, jaka crta moje ličnosti, samo što u ova okrutna vremena retko imam priliku da je pokažem. Hoćeš li mi posvetiti malo svog dragocenog vremena pošto ćemo ionako put nastaviti zajedno?“

„Šta god da ste se ti i zapovednica dogovorili, samo je vaša briga“, reče Paran i pođe ka njemu. „Ja ti ništa ne dugujem, osim možda neprijateljstva.“

Kandža čučnu vadeći iz džepova nekakve smotuljke, a na kraju izvadi čak i dve kristalne čaše. Otvorio je krčag. „Te su rane davno zarasle. Koliko sam razumeo, ti si odabrao drugačiji put i napustio dosadno plemstvo i laktanje za vlast.“ Napunio je čaše vinom boje ćilibara. „Ti i Carstvo ste sad jedno telo, poručniče. Ono zapoveda, a ti ne zapitkuješ, nego izvršavaš. Sad si samo delić jednog mišića u tom telu. Ništa više, ništa manje. Vreme starih zaševica odavno je prošlo. Stoga“, reče spustivši krčag i pružajući Paranu čašu, „nazdravimo novom početku, Ganoesu Parane, poručniče i pomoćniče zapovednice Lorn.“

Paran nevoljno prihvati čašu.

Ispiše vino.

To per se osmehnu i odnekud iznedri svilenu maramicu kojom obrisa usne. „Eto, vidiš. Nije bilo teško, zar ne? Mogu li da te oslovljavam po imenu?“

„Zovi me Paran. A ti? Kako treba oslovljavati zapovednika Kandže?“

To per se ponovo osmehnu. „Kandžom još uvek zapoveda Lasin. Ja joj pomažem. To znači da sam i ja u neku ruku pomoćnik. Naravno, možeš da me oslovljavaš imenom. Nikada nisam bio

pristalica preterano zvaničnog ophođenja nakon što poznanstvo dosegne određeni nivo.“

Paran sede na zemlju. „A mi smo dosegli taj nivo?“

„Svakako.“

„Otkud znaš?“

„E, vidiš.“ To per iz smotuljaka izvadi sir, pogaču, voće i bobice. „Poznanike stičem na dva načina. Video si drugi.“

„A prvi?“

„Avaj, bojim se da u tim slučajevima nema dovoljno vremena za propisno predstavljanje.“

Paran, već umoran, otkopča kaiš i skide šlem. „Zanima li te šta sam našao u Džeromu?“, upita provlačeći prste kroz crnu kosu.

To per sleže ramenima. „Samo ako osećaš potrebu da mi se poveriš.“

„Možda bi bilo bolje da sačekam prijem kod zapovednice.“

Kandža se osmehnu. „Već si naučio, Parane. Nikad ne odaj olako ono što znaš. Reči su kao novac i treba ih štedeti.“

„Da bi na kraju umro u postelji od zlata“, dodade Paran.

„Jesi li gladan? Ne volim da jedem sam.“

Paran prihvati parče pogače. „Pa, da li je zapovednica zaista toliko nestrpljiva ili si ovde iz nekog drugog razloga?“

Kandža se osmehnu i ustade. „Ljubazni razgovor je, avaj, završen. A sad na put.“ Okrenuo se ka drumu.

Paran se osvrnu i ugleda kako se u vazduhu otvara procep iz kojeg isijava tamnožuto svetlo. *Bogaz, tajni magijski prolaz.* „Kukuljinog mu daha!“ Stresao se od naleta jeze. U procepu se nazirao sivkasti puteljak ovičen niskim nasipima i natkriven neprozirnom žučkastom izmaglicom. Vazduh je kao usisan pohrlao kroz prolaz, a nevidljivi kovtenci i strujanja prašine otkriše u dnu stazu od pepela.

„Na ovo ćeš morati da se navikneš“, reče To per.

Paran prikupi uzde svoje kobile i obesi šlem na jabuku sedla. „Vodi me“, reče.

Kandža ga samo pogleda pa se okrete i uđe unutra.

Paran pođe za njim. Procep se zatvorio za njima i sada se na tom mestu video nastavak staze. Itko Kan je nestao, a sa njim i svaki

znak života. Svet u koji su ušli bio je jalov i mrtav. Ispostavilo se da su i ivični nasipi od pepela. Vazduh beše rezak i metalnog ukusa.

„Dobro došao u Carski bogaz!“, pomalo posprdno reče Toper.

„Fino neko mesto.“

„Silom je prosečen kroz... ono što se nekada tu nalazilo. Da li je ikada ranije učinjeno ovako nešto? Samo bogovi znaju.“

Pođoše.

„Pretpostavljam“, reče Paran, „da to znači da ovaj prolaz ne pripada nijednom bogu. Drugim rečima, nema drumarine, vratara, čuvara nevidljivih mostova i svega onog za šta se priča da obitava u bogazima u službi besmrtnih gospodara.“

Toper se namršti. „Stvarno misliš da su bogazi toliko gusto naseljeni? Zaista, baš su zabavne zablude neukih. Izgleda da ćeš mi biti dobro društvo na ovom kratkom putu.“

Paran začuta. Preko nasipa od pepela videlo se žučkasto nebo i sivocrna zemlja. Znoj mu je u potocima lio ispod verižne košulje. Njegova kobilica glasno zafrkta.

„Ako te slučajno zanima“, reče Toper posle nekog vremena, „zapovednica je sada u Unti. Zahvaljujući ovom bogazu, tih trista liga ćemo preći za svega nekoliko sati. Neki smatraju da se Carstvo previše raširilo, a ima čak i onih koji tvrde da su ivične provincije potpuno izvan Lasininog domašaja. Kao što si se upravo uverio, Parane, u to veruju jedino budale.“

Kobila nanovo zafrče.

„Nisi se valjda toliko postideo, poručniče? Izvini ako si stekao utisak da se sprdam na račun tvog neznanja...“

„Bojim se da je to rizik s kojim ćeš morati da se pomiriš“, prekide ga Paran.

Toper dugo nakon toga ne progovori ni reč.

Sati su prolazili, a svetlost se uopšte nije promenila. Nekoliko su puta videli oštećenja u nasipima, kao da se nešto veliko prevaljalo preko njih i nestalo u izmaglici ostavljajući za sobom širok trag. Na jednom takvom mestu pronašli su čak i tamnu skorelu mrlju i

alke nekog lanca rasute nalik novčićima u pesku. Paran je gledao kako njegov saputnik pomno istražuje te tragove.

„Teško ćeš me ubediti da je ovo bezbedan put“, pomisli Paran. „Ima tu i drugih namernika, i to nimalo prijateljski raspoloženih.“

Nije se iznenadio kad Toper posle toga ubrza hod. Uskoro naiđe na kameni luk. Nedavno je podignut i Paran je prepoznao bazalt iz carskog kamenoloma iz okoline Unte. Zid oko imanja njegove porodice bio je od istog tog sivkastocrnog svetlucavog kamena. U središtu svoda, visoko iznad njihovih glava, bila je uklesana šaka sa kristalnom kuglom na dlanu. To je bio malaški carski grb.

Iza je bio mrak.

Paran se nakašlja. „Jesmo li stigli?“

Toper se naglo osvrnu ka njemu. „Na pristojnost odgovaraš ohološću, poručniče. Ne bi ti škodilo da se okaneš te plemićke nadmenosti.“

Paran se samo nasmeši i pokaza rukom napred. „Posle tebe, vodiču moj.“

Toper zakorači napred i samo mu plašt kratko zaleprša pre no što je nestao u tami.

Kobila se ritala i tresla glavom dok ju je Paran vodio ka luku. Pokušao je da je malo primiri šaputanjem, ali nije uspeo. Na kraju je morao da je uzjaše i pritegne uzde. Onda je okrenu ka luku i zari joj mamuze u slabine. Ona se prope i skoči pravo u ništavilo.

Svetlost i boje prsnuše ka njima i potpuno ih progutaše. Pri doskoku se začu zvuk drobljenja i nešto nalik šljunku raspršta se pod kopitima. Paran zaustavi konja i stade da žmirka u neverici. Obreo se u ogromnoj dvorani s tavanicom koja je svetlucala od žeženog zlata i zidovima prekrivenim tapiserijama. Sa svih su se strana sjatili naoružani stražari i opkolili ga.

Izbezumljena kobilica stade da se propinje, nateravši Topera da se prući po podu. Kopito ga promaši za pedalj. Ponovo se začu drobljenje šljunka, s tim što Paran tek sad vide da to nije šljunak nego kockice mozaika. Toper ustade i opsova, besno gledajući mladog poručnika.

Stražari se kao po nekoj nečujnoj naredbi vratiše na svoja mesta duž zidova dvorane, a Paron zaboravi na Topera. Pred njim se uzdizao podijum sa tronom od uvijenih kostiju na vrhu. Tu je sedela carica.

Nastupio je potpuni tajac u kome se jedino čulo drobljenje poludragog kamenja pod kopitima. Paron namesti izraz krivice i sjaha ne skidajući pogled sa žene na prestolu.

Lasin se nije mnogo promenila od njihovog prvog i jedinog susreta. Još uvek je bila obična i neupadljiva, kratke plave kose, tamnosmeđih očiju i bezizražajnog bledog lica. Ljutito ga je gledala.

Paron popravi opasač pa sklopi ruke na grudima i nakloni se iz struka. „Carice.“

„Vidim“, otegnuto će Lasin, „da nisi poslušao onaj zapovednikov savet od pre sedam godina.“

On trepnu od iznenađenja.

„Doduše“, nastavila je, „ni on nije prihvatio savet koji je dobio tom prilikom. Pitam se koji li vas je bog obojicu doveo tada na onaj grudobran. Koji god da je bio, imao je smisao za humor. Zar si mislio da Carski luk vodi u štalu, poručniče?“

„Moja kobila se opirala prolasku, carice.“

„Pametna životinja.“

Paron se osmehnu. „Za razliku od mojih, njeni su preci poznati po pameti. Ponizno vas molim da prihvatite moje izvinjenje.“

„Toper će te odvesti kod zapovednice.“ Dala je znak rukom i jedan stražar prihvati uzde.

Paron se još jednom pokloni i s osmehom se okrenu ka Kandži.

Izađoše kroz bočna vrata.

„Budalo jedna!“, prasnu Topper zatvarajući vrata i užurbano zakorača uskim hodnikom. Paron nije mario da ga stigne, tako da je Kandža, sav narogušen od besa, morao da ga sačeka u podnožju kružnog stepeništa. „Kakva je to priča o grudobranu? Vas dvoje ste se već upoznali? Kada?“

„Kako ona nije našla za shodno da bilo šta objašnjava, mogu samo da sledim njen primer“, reče Paron merkajući ulegle stepenike. „Čini mi se da je ovo zapadna kula. Kula prašine...“

„Idi do poslednjeg sprata. Zapovednica te čeka u svojim odajama. Postoje samo jedna vrata tako da ne možeš da omašiš. Samo idi do kraja stepeništa.“

Paron klimnu glavom i počeo da se penje.

Vrata na vrhu kule bila su odškrinuta. Pokucao je i ušao. Zapovednica je sedela na klupici na drugom kraju prostorije, leđima okrenuta velikom prozoru. Kapci su bili širom otvoreni i otkrivali svetlucaje jutarnjeg sunca. Oblačila se. Paron zbunjeno zastade.

„Nisam stidljiva“, reče mu zapovednica. „Uđi i zatvori vrata.“

Paron je poslušao. Osvrnulo se oko sebe. Izbledele tapiserije su pokrivalo zidove. Kameni pod je bio prekriven dronjavim krznima. Ono malo nameštaja bilo je staro, napanske izrade, i samim tim bez ikakvih ukrasa.

Zapovednica ustade da obuče svoj kožni oklop. Kosa joj se presijavala na crvenkastom svetlu. „Izgledaš iznureno, poručniče. Izvoli, sedi.“

Osvrnulo se i ugledao stolicu, a onda se s olakšanjem svalio u nju. „Svi tragovi su dobro prikriveni, zapovednice. Oni koji su ostali u Džeromu neće mnogo toga reći.“

Ona zakopča i poslednji remen. „Osim ako ne pošaljem nekromanta.“

On se namršti. „Pričaće mu samo o golubovima, mislim da su predvideli i tu mogućnost.“

Ona izvi obrvu i pogleda ga.

„Izvinite, zapovednice. Izgleda da su vesnici smrti bile upravo ptice.“

„I ako bismo pogledali mrtvim vojnicima u oči, ništa drugo ne bismo videli. Golubovi, kažeš?“

On klimnu glavom.

„Zanimljivo“, reče ona pa začuta.

On ju je gledao neko vreme. „Zapovednice, da li sam ja bio mamac?“

„Nisi.“

„A kako to da je Toper baš tada naišao?“

„Slučajnost.“

Sad je na njega bio red da začuti. Zavrtelo mu se u glavi kad je sklopio oči. Nije ni primetio koliko je umoran. A onda shvati da mu ona nešto govori. Trgnuo se i ispravio leđa.

Zapovednica je stajala pred njim. „Nema sad vremena za spavanje, poručniče. Pričala sam ti o tvojoj budućnosti. Bilo bi dobro da obratiš pažnju. Obavio si zadatak koji sam ti poverila. Pokazao si se vrlo prilagodljivim. Nas dvoje se više nećemo zvanično viđati. Otići ćeš u kasarnu ovde u Unti. Tu ćeš nastaviti svoju obuku obavljajući još neke zadatke. Što se Itko Kana tiče, tamo se ništa neobično nije dogodilo. Jasno?“

„Jasno.“

„Dobro.“

„Ali šta se zaista tamo desilo, zapovednice? Da li prekidamo istragu? Zar nikada nećemo saznati šta se i zašto tamo dogodilo? Ili to važi samo za mene?“

„Poručniče, taj trag ne smemo pratiti izbliza, što ne znači da ga nećemo pratiti uopšte. E, tu računam na tebe. Pretpostavila sam – možda grešim – da bi voleo to da otkriješ i da budeš prisutan u času osвете. Jesam li pogrešila? Možda ti je dosta onog što si video i sad želiš da se vratiš običnom životu?“

On sklopi oči. „Zapovednice, voleo bih da učestvujem u tome.“

Ona je ćutala, ali je on znao, ne otvarajući oči, da ga sad pomno posmatra i procenjuje. Nije mu bilo neprijatno, niti ga je bilo briga. Rekao je šta želi, a na njoj je da odluči.

„Nećemo žuriti. Poslovi u vezi s tvojom prekomandom potrajaće nekoliko dana. U međuvremenu idi kod oca i malo se odmori.“

Otvorio je oči i ustao. Nije još ni stigao do vrata kad mu se ona ponovo obrati. „Poručniče, nadam se da se ono iz prestone dvorane neće ponoviti.“

„Ne verujem da bih ponovo pobrao aplauze, zapovednice.“

Tek što je došao do vrha stepeništa, iz sobe se začu nešto nalik kašlju. Teško da je u pitanju bilo šta drugo.

Osećao se otupelo dok je vodio kobilu ulicama Unte. Poznata mesta, vreva, beskrajna svetina, glasovi i pomešani jezici – sve

je to Paranu sad izgledalo nekako čudno, izmenjeno, ali ne pred njegovim očima, već negde između očiju i mozga. Znao je da je promena samo u njemu i zbog toga se osećao nekako otcepljeno, izgnano.

Ali sve je bilo isto: prizori koji su promicali oko njega bili su isti kao nekada i čak mu je i letimični pogled bio dovoljan da zna da se ništa nije promenilo. Bio je to blagoslov plemićkog porekla – da čitav svet drži na odstojanju, a da mu pri tom ne smeta neprestano odmeravanje i ljudski prostakluk. Blagoslov, ali i prokletstvo.

Ovog je puta, međutim, kroz isti taj svet prolazio bez pratnje. Više nije bilo staleškog jaza, a jedini posed bila mu je uniforma koju nosi. Nije ni zanatlija, ni sokolar, ni trgovac, nego vojnik. Oružje u rukama Carstva, kakvih Carstvo ima desetine hiljada.

Prošao je Carinsku kapiju i pošao uz strmu Mermernu ulicu. Već su počele da se pojavljuju prve trgovačke radnje, u kućama uvučenim podalje od pločnika i delimično skrivenim iza zidova. Baštensko cveće se svojim šarenilom uklopilo u živost raznobojnih zidova. Rulja se sad prorodila i mogli su se videti čuvari pred nadsvodenim kapijama. Iz sparnog se vazduha izgubio smrad kanalizacije i trule hrane, a povetarac je ulicom nosio svežinu udaljenih fontana i miris cveća.

Mirisi detinjstva.

Imanja su se sve više širila kako je konja vodio dublje u Plemićku četvrt, prostor dobijen nasleđem i drevnim novcem. Kao da je Carstvo ovde iščezavalo i pretvaralo se u daleku svetovnu brigu. Ovde je svaka porodica znala svoje pretke sedam vekova unatrag, sve do plemenskih hordi koje su dojahale s istoka i tu se naselile. Ognjem su i u krvi, kao što se odvajkada i radilo, osvojili i potlačili srodnike Kanaca iz priobalskih sela. Neustrašivi ratnici vremenom su postali uzgajivači konja, a onda trgovci vinom, pivom i tkaninom. Nekada se plemenitost sticala sečivom, a sada zgrnutim zlatom, trgovačkim sporazumima, spletkarenjem i tajnim dogovorima u raskošnim odajama i polumračnim hodnicima.

Paran je hteo da raskine te okove i vrati se maču koji je pre tolikih vekova stvorio njegove snažne, svirepe pretke. Od oca je zauzvrat dobio prezir.

Stigao je do sporedne kapije porodičnog imanja – jednostavnih visokih vrata u zidu, u sokaku koji bi u nekom drugom delu grada bio smatran širokom ulicom. Pred njom je, umesto stražara, bio samo zvono sa takim lancem. Pozvonio je dvaput.

Čekao je sam u pustom prolazu.

S druge strane se prvo začuo zveket reze, a onda i kako neko gundča otvarajući vrata.

Paran nikada ranije nije video tog čoveka. Bio je star, s ožiljcima na licu, a na sebi je imao iskrpljenu verižnjaču iskrzanih rubova koja mu je, takva, sezala do kolena. Valjkasti šlem mu je bio sav ulubljen i izubijan, ali besprekorno izglacan.

Starac ga od glave do pete odmeri vodnjikavim bledosivim očima, pa progundča: „Tapiserija je oživela.“

„Molim?“

Stražar se pomeri u stranu. „Stariji si, naravno, ali ipak su to tvoje crte. Dobar je to bio umetnik kad je tačno uhvatio tvoje držanje, izraz lica i sve ostalo. Dobro došao kući, Ganoesu.“

Paran uvede kobilu u uzak prolaz između dveju dvorišnih zgrada. Gore se videla pruga neba.

„Ne poznajem te, vojniče“, reče, „ali rekao bih da je straža dobro proučila moj portret. Da ga možda ne koristite kao ponjavu u barakama?“

„Tako nekako.“

„Kako se zoveš?“

„Gamet“, odgovori starac, u međuvremenu zatvorivši i zaključavši vrata. „Već tri godine sam u službi kod tvog oca.“

„A šta si pre toga radio, Gamete?“

„Nisu me to pitali.“

Stigli su do dvorišta. Paran zastade da osmotri starca. „Moj otac je imao običaj da se temeljno raspita o prošlosti ljudi koje uzima u službu.“

Gamet se široko osmehnu, otkrivajući niz belih zuba. „O, to je i uradio. I eto me ovde. Valjda nije našao nikakve mrlje.“

„Ti si veteran.“

„Dozvoli, gospodine, ja ću se pobrinuti za konja.“

Paran mu prepusti uzde. Osvrnuo se po dvorištu. Izgledalo mu je nekako manje nego što ga je pamtio. Stari bunar, ostavljen još od bezimenog naroda koji je tu živeo pre Kanaca, izgledao je kao da će se svakog časa pretvoriti u hrpu prašine. Nijedan se klesar nije usuđivao da dira to drevno kamenje iz straha da ne probudi ili ne razljuti duhove. I pod samom kućom je bilo sličnih nemalterisanih zidova od naslaganih blokova koji su sezali duboko pod imanje. Većina odaja i tunela bila je previše vijugava i neravna da bi se mogla koristiti.

Po dvorištu su se vrzmali čuvari i služinčad. Niko ga još nije spazio.

Gamet se nakašlja. „Otac i majka ti nisu tu.“

On klimnu glavom. Sigurno prate ždrebljenje na Emalau, njihovom seoskom imanju.

„Ali sestre jesu“, nastavi Gamet. „Reći ću posluži da ti provetri sobu.“

„Znači li to da je ista kao što sam je ostavio?“

Gamet se ponovo široko nasmeši. „Pa, biće kad se izbaci višak nameštaja i nekoliko sanduka. Znaš, još jedna ostava nikad nije na odmet.“

„Znam“, uzdahnu Paran i pođe ka kući.

Koraci su mu odjekivali trpezarijom dok je išao prema velikom stolu. Mačke se razbežale na sve strane. Skinuo je ogrtač i prebacio ga preko naslona stolice, a onda seo na klupu i naslonio se na paravan. Zažmurio je.

Posle nekoliko minuta začu se ženski glas: „Mislila sam da si u Itko Kanu.“

Otvorio je oči. Njegova godinu dana mlađa sestra, Tavore, stajala je u čelu stola. Jednu je ruku položila na naslon očeve stolice. Izgledala je jednostavno, kao i uvek – bledolika, crvenkaste kose podiššane kraće no što je to uobičajeno. Porasla je otkako ju je poslednji put video – sad beše visoka gotovo koliko i on – i više uopšte nije bila nezgrapno derište.

„Prekomandovan sam“, reče on.

„Ovamo? Ništa nismo čuli o tome.“

„O, niste, zar ne? Vi i vaša prepredena došaptavanja između povezanih porodica“, pomisli.

„Bilo je iznenada“, nastavio je, „ali šta da se radi. Doduše, neću biti u Unti. Došao sam samo na nekoliko dana.“

„Jesi li unapređen?“

Nasmešio se. „Zanima te hoće li se ulog isplatiti? Nikad nije na odmet imati dobre političke veze, zar ne?“

„Ugled ove porodice više nije tvoja briga, brate.“

„Nego tvoja, zar ne? Da li se otac povukao iz svakodnevnih dužnosti?“

„Povlači se polako. Zdravlje mu se pogoršalo. Da te zanima, čak bi i u Itko Kanu neko...“

Uzdahnio je. „Još uvek se pretvaraš da ispaštaš zbog mene, Tavore, i da si preuzela moj teret na svoja pleća? Podsetio bih te da iz ove kuće nisam izašao uz počasti. Osim toga, oduvek sam znao da će porodični posao preći u mnogo sposobnije ruke...“

Njene se blede oči suziše, ali joj ponos ne dade da postavi očigledno pitanje.

„A kako je Felisin?“, upita on.

„Na času je. Još ne zna da si došao. Oduševiče se kad čuje, ali će biti očajna kad sazna da si samo navratio.“

„Da li ti je sad ona glavni suparnik, Tavore?“

Njegova sestra prezrivo zafrkta i okrete mu leđa. „Felisin? Previše je osetljiva za ovaj svet, brate. Za bilo koji svet, ako mene pitaš. Uopšte se nije promenila. Obradovaće ti se.“

Gledao ju je kako potpuno pravih leđa izlazi iz trpezarije.

Osećao se na znoj – i svoj i konjski – drum i prljavštinu, ali i na još nešto... Na staru krv i stare strahove. Osvrnuo se oko sebe. „Sve je mnogo manje nego što pamtim.“

Drugo poglavlje

S dolaskom Moranta vrati se i plima, a carsko more poplavi Slobodne gradove kao da su brodovlje u luci.

Rat uđe u dvanaestu godinu, godinu skrhanog meseca, i iznenadnog pljuska njegove kiše smrti i crnokrile kobi.

Još samo dva grada ostadoše da prkose malaškom pohodu:

jedan čvrst, s ponositim barjacima pod moćnim okriljem tame, a drugi podeljen, bez vojske i bez saveznika. Prvo pade onaj jači.

Prizivanje Senke

Felisin (1146–?)

1163. godina sna Spaljene (dve godine kasnije)

105. godina Malaškog carstva

9. godina vladavine carice Lasin

Kroz koprenu dima videlo se uskomešano jato gavranova. Njihovo kreštanje preplitalo se s jaucima ranjenih i ropcem umirućih vojnika. Smrad sprženog mesa nepomično je lebdeo u vazduhu.

Čarobnica Tetersejl stajala je sama tri brega udaljena od razrušenog Bleda. Svud oko nje nalazile su se hrpice oprljene oklopne